

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Disputatio II. De variis naturæ statibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83614](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-83614)

inferioris determinat. Quare Catholici dicere possunt, fidem à Deo inspirari creditibus, & simul negare, credentes ad credendum necessitari: quamvis qui simpliciter negat, à Deo fidem inspirari creditibus, non solum negat, credentes à Deo necessitari, sed etiam negat intrinsecè excitari & adjuvari ad credendum, quia negat superiori, negantur omnia inferiora.

Semipelagiani itaque cùm simpliciter negarent, fidem à Deo inspiranti creditibus, non solum negabant, credentes à Deo necessitari, sed etiam negabant, interius quovis modo excitari & adjuvari ad credendum. Unde sic argumentor breviter. Semipelagiani negabant fidem (supple semper, inchoatam & imperfectam) esse Donum Dei, quia simpliciter negabant, eam à Deo inspirari creditibus. Ergo negabant, fidem esse donum Dei, quia non solum negabant, credentes à Deo necessitari, sed etiam negabant, interius quovis modo excitari & adjuvari ad credendum. Ergo negabant, fidem esse donum Dei, quia volebant eam independentem esse ab omni interiori gratia præveniente, sive irrepudiabili, sive etiam repudiabili ex natura sua.

Dices. S. Augustinus, ut ostendat initium fidei esse donum Dei, probat Deum facere, ut credamus; ut credamus, Deum præparare voluntatem; fidem electorum ab eterno prædestinatum fuisse per electionem gratuitam; fidem electorum effectum esse vocationis secundum propositum. Ergo S. Augustinus, ut ostendat fidem initialem esse donum Dei, probat eam esse ex interiori gratia, dominante, & necessitante ad credendum, adeoque de hac gratia controversia fuit Augustinum inter & Semipelagianos.

R. neg. conseq. Nam S. Augustinus probat quidem Deum facere, ut credamus; at non probat facere ut necessariò credamus.

Item probat, neminem credere, nisi dependentem à Deo præparante voluntatem: ut præparare voluntatem, & eam necessitare, duo sunt, proinde distingueda, non confundenda; & tam Deus potest præparare voluntate per interiorum gratiam repudiabilem, quam per interiorum gratiam necessitatem. Item probat Deum ab eterno prædestinuisse gratuitò fidem electorum; at non probat vi hujus prædefinitionis dari electis in tempore, ut credaat, interiorum gratiam irresistibilem & infallibilem ex natura sua; & Deus potest tam infallibiliter electos ad credendum permovere per gratiam repudiabilem, quam per irrepudiabilem. Item probat electos non credere, nisi quia vocantur ea vocatione, quæ est secundum propositum: at non dicit vocationem hanc esse vocationem irresistibiliter flecentem & applicantem ad volendum. Dicit autem esse vocationem propriam electorum; esse vocationem, quæ effectus est gratuitæ prædestinationis; esse vocationem, cum aliis similibus infallibiliter conexam cum perseverantia finali; esse vocationem, quæ infallibiliter operatur effectum, ad quem datur. Quæ omnia vera esse possunt, & sunt, quamvis hæc vocatio sit ex natura sua repudiabilis & frustabilis.

S. Augustinus, ut ostendat fidem inchoatam esse donum Dei, probat eam interiori gratia præveniri, & non tantum præconio veritatis: ita ut, quantumvis prædicato nobis Evangelio, non credamus, nisi Deus intellectum & voluntatem nostram interiori sua gratia præveniat, & adjuvet ad credendum; atque ita non credamus, nisi Deus donet nobis fidem; Deus enim hoc ipso fidem donat nobis, quod ex absoluta & efficaci intentione fidem à nobis exprimendi, interiori gratia vocat nos, quomodo scit nobis confluere ut credamus, & interiori gratia liberè consentientes adjuvas ad credendum.

Semipelagiani è contra, ut ostenderent initium fidei non esse donum Dei, probabant, quantum poterant, illud non præveniri interiori gratia, sed solo præconio veritatis, & prædicato Evangelio, ad credendum naturæ vigorem sufficere, siveque fidem saltem initialem & imperfectam prodire ex foliis naturæ viribus, atque promoveri prævenientem

Simonnet Theol. Tom. II.

gratiam, deinceps necessariam ad opera virtutum exercenda.

Dices. S. Augustinus per interiorum illam gratiam, qui probat præveniri initium fidei, intelligebat gratiam ex natura sua irrepudiabilem, adeoque dominantem & necessitatem. R. neg. Intelligebat enim gratiam, de qua ait alicubi: *Misericordia Dei prævenit nos: consentire autem vocationi Dei, vel ab ea dissentire, propria voluntatis est: qua profecto verba congruere non possunt vocationi, seu interiori gratia ex natura sua irrepudiabili, quam proinde à voluntate repudiari repugnat. Porro de gratia, quam repugnat à voluntate repudiari, dici non potest, quod ei consentire, vel dissentire possimus pro arbitrio.*

Dices. Si ita est, quare ergo Prosper in sua ad Augustinum epistola ab eo enixerit, ut exponat, quomodo gratia illa interior, sine qua dicit hominem non credere, aliud bonum operari, concilietur cum arbitrii libertate: *Obsecro, inquit Prosper, ut digneris aperire, quomodo per istam præoperantem & cooperantem gratiam liberum non impediatur arbitrium?* Resp. hoc petere. 1. Quia S. Augustinus hanc præoperantem & cooperantem gratiam, sine qua nemo credit, aliud bonum operatur salutariter, docebat esse planè indebitam & ita gratuitam, ut non possimus eam illo modo promoveri. At agere intelligitur, quomodo sumus verè liberi ad credendum, seu quomodo credere verè sit in nostra potestate, si ad credendum indigemus auxilio alieno, nobis planè indebito, & quod habere, seu promoveri, in potestate nostra non est. 2. Quia S. Augustinus hanc præoperantem & cooperantem gratiam, sine qua nemo credit, docebat, effectum, ad quem datur, operari infallibiliter. At agere intelligitur, quomodo liberè & ex propria determinatione credimus cum gratia, quæ prævenit voluntatem credendi, & eam infallibiliter operatur in nobis.

Dices. Inceptum est querere, quomodo gratia ex natura sua repudiabilis, non impediatur liberum arbitrium, seu libertatem indifferenter. R. ita esse. At hoc non quererebat Prosper, sed querebat quomodo cum gratia ad credendum necessaria, quoniam habere in potestate nostra non est, & quæ, si detur, infallibiliter operatur effectum, ad quem datur; quomodo, inquam, cum tali gratia liberum agendi vel non agendi retineamus arbitrium: vel, si vis, querebat Prosper, quomodo hæc præoperans & cooperans gratiam cum sua infallibilitate & efficacia, possit esse verè repudiabilis ex se, atque ita liberum arbitrium non impediatur.

Dices. Secundum nos, Prosper sciebat S. Augustinum per illam præoperantem & cooperantem gratiam intelligere interiorum gratiam repudiabilem, & talem esse ipse supponebat cum aliis Catholicis. R. Hoc quidem sciebat, & supponebat, sed non satis intelligebat, & idcirco explicationem petebat.

DISPUTATIO II.

De variis naturæ statibus.

ARTICULUS I.

Utrum possibilis sit status naturæ puræ.

Nota 1. In genere status naturæ, ut hic sumitur, est modus se habendi naturæ humanæ relatè ad finem suum ultimum secundum providentiam divinæ ordinationem. Dividitur in statum viæ, & statum patriæ. Status viæ dicitur ille, in quo tenditur ad beatitudinem; status verò patriæ, in quo possidetur beatitudo. De hoc statu hic non agitur. Status viæ, de quo in hac Disputatione agendum est, subdividitur in statum naturæ puræ, statum naturæ integræ, statum naturæ innocentis, seu gratie sanctificantis, & statum naturæ lapidæ, ac reparatae per Christum Redemptorem.

Nota 2. Status naturæ puræ est ille, in quo humana natura conderetur cum perfectionibus suis essentia libus naturalibus omnibus facultatibus, & concussum.

B 3 atque

atque providentia, sibi naturaliter debitibus, sine ullo gratiae dono, ullaque sibi non debitibus perfectionibus, sine peccato originali, adeoque & reatu peccatarum huic peccato debitaram. Certum autem est hunc statum, nec esse, nec fuisse, nec fore unquam: nam primi parentes nostri cum dono integratatis creaverunt, & in ipsa creatione, vel salem paulo post ipsam creationem accepérunt dona supernaturalia fidei, spei, caritatis, &c. in ordine ad supernaturalem beatitudinem, ad quam à Deo gratiū ordinari fuerunt, consequendam; ad quam etiam post lapsum manerunt ordinari cum posteris suis, qui concipiuntur vel in statu peccati originalis, vel in statu gratiae sanctificantis, ut B. Virgo. Quærunt ergo tantum, utrum statutum purae naturae sit possibilis?

Statutum naturae purae possibilem esse negavit, 1. Lutherus ad 3. caput Geneleos. Quare, inquit, statutum iustitiam non fuisse quoddam donum, quod ab extra accederet, separatum à natura hominis, sed fuisse verè naturalem, ut natura Adae esset diligere Deum, credere Deo, agnoscere Deum? Hacten naturalia fuisse in Adamo, quam naturale est, quod oculi lumen recipiant, 2. Calvinus lib. 1. Instit. c. 15. n. 1. ubi dicit, in coniunctum Dei recidere, si quid vitii naturae à Deo creata inesse probaretur, minime deceire Deum esse mortis authorem. 3. Michael Bajus, cuius hæ fuerunt assertiones: *Humana natura sublimatio, & exaltatio in consortium divine nature debita fuit integratæ prime conditioni: ac proinde naturalis dicenda est, & non supernaturalis. Integratæ prime creationis non fuit indebita natura humana exaltatio, sed naturalis ejus conditio. Immortalitas primi hominis non est gratia beneficium, sed naturalis conditio. Falsa est doctorum sententia, primum hominem potuisse à Deo creari, & infiniti sine iustitia naturali.* 4. Jansenius, qui statutum naturae puræ repugnantiam conatur probare tribus integris libris. Sed contra hos omnes, sit

RESPONSIQ.

Status naturae puræ possibilis est.

Probatur 1. auctoritate S. Augustini, docentis pluribus in locis, gratiam huius donum integratam. Sic enim loquitur lib. 13. de civ. c. 13. de primis parentibus: *Postquam transgressa precepti facta est, gratia deferente divina, de corporum suorum nuditate confusa sunt.* Et lib. 11. de Genesi cap. 31. *Mox ut preceptum transgressi sunt, intrinsecus gratia deferente, omnino nudati in sua membra oculos imbecerunt.* Et lib. 4. contra Julianum, c. 16. *Quid est, gustato cibo prohibito, nuditas indicata, nisi peccato nudatum, quod gratia contegebatur.* Gratia quippe Dei magna ibi erat, ubi terrenum & animale corpus bestiale libidinem non habebat. Qui ergo vestitus gratia, non habebat in suo corpore quod puderet, spoliatus gratia, sensit quod operire deberet. At si donum integratiss, seu partis inferioris ad superiorum subjectum, magna gratia fuit in natura etiam innocentem; certè supererat omnem naturam etiam innocentis exigentiam, adeoque nec fuit, nec potuit esse naturalis ejus conditio. Unde consequens est, juxta mentem S. Doctoris, naturam etiam innocentem conditum sine dono integratam.

Quod autem hic de dono integratatis dicitur, manifestè dicendum est de dono immortalitatibus, oratione ad visionem beatificam, sublimatione in consortium divinitate naturæ, & aliis omnibus, quæ cum hac sublimatione conexa sunt: nam ista manifestè non fuerunt minus dona puræ gratitiae in natura etiam innocentem, quam integratæ donum; atque ita non minus supererant exigentiam omnem naturam etiam innocentem: quare nec fuerunt, nec potuerunt esse naturam etiam innocentem connaturalia: unde consequitur secundum S. Doctoris principia, quod sine illis natura etiam innocens conditi potuerit.

Prob. 2. auctoritate Scholasticorum Doctorum, pro quibus omnibus erunt hic S. Thomas & Sco-

tus. S. Thomas 1. p. q. 95. art. 1. in O. sic ait: *Manifestum est, quod illa subjectio corporis ad animam, & inferiorum virium ad rationem non erat naturalis: alioquin post peccatum mansisset, cum etiam in demonibus data naturalia post peccatum permaneant. Unde manifestum est, quod & illa prima subjectio, qua ratio Deo subdebat, non erat solum secundum naturam, sed secundum supernaturale donum gratiae...* Unde Augustinus dicit 13. de civitate Dei, quod postea quam precepti facta transgressio est, confessio gratia deferente divina, de corporum suorum nuditate confusa sunt; senserunt enim motum inobedientis carnis sue, tanquam reciprocum penam inobedientiae sue. Ex quo datur intelligi, si deferente gratia, soluta est obedientia carnis ad animam, quod per gratiam in anima existentem inferiora ei subdehantur.

Prob. 3. auctoritate summorum Pontificum Pii V. Gregorii XIII. Urbani VIII. in Bullis contra Michaelum Bajum editis, in quibus prefata Baji assertiones damnantur. Pius V. in Bulla sua, que incipit. *Ex omnibus afflictionibus, de prefatis Baji propositionibus, & aliis ad 79. quas inferit, sententiam fecit his verbis: Quas quidem sententias, stricto coram nobis examine ponderatas, quanquam nonnulla aliquo pacto sustineri possent, in rigore & proprio verborum sensu ab assertoribus intento, hereticas, erroneas, suspectas, temerarias, scandalosas, & in pias aures offenditionem immittere, respectivè: ac quacumque super iis verbo, scriptoque emissa, præsentium autoritatem damnamus, circumscrivimus, & abolemus; deinceps eidem & similibus posthac, quoquo pacto, loquendi, scribendi, & disputandi facultatem quibuscumque interdicimus. Qui secus fecerint, ipsis omnibus dignitatibus, gradibus, honoribus, beneficiis, & officiis perpetuo privamus, ac etiam inhabiles ad quacumque decernimus. Vinculo quoque anathematis eo ipso innodamus, a quo nullus Romano Pontifice inferior, valeat ipsis, excepto mortis articulo, liberare.*

Hæc Pii V. contra Michaelem Bajum Constitutione anno 1567. edita, anno 1570. publicata fuit in Lovaniensi Universitate, & ab omnibus hujus Academie Doctotoribus unanimi consensu subscipta. Sed cum nihilominus nonnulli in eadem Academia Doctores damnatas à Pio V. Baji assertiones publicè defendere pergerent cum magno Ecclesiæ periculo, Gregorius XIII. novam edidit Constitutionem, que incipit, *Provisionis nostra, & in qua prefatis Pii V. Constitutione descripta, innovata, & confirmata est.*

Porrò cùm non obstantibus his Constitutionibus Pii V. Gregorii XIII. Jansenius cum intolerabili Sedis Apostolicae, iudiciorum ejus ac censurarum contemptu, cum totius Reipublicæ Christianæ scandalo, & fidei periculo, librum suum exarasset, quem Augustinum inscripsit, & in quo defendit damnatas Baji propositiones, quibus etiam novos addidit errores, Urbanus VIII. ut periclitanti Catholicæ fidei subvenire, iuam quoque edidit Constitutionem anno 1641. que incipit, *In eminenti; in qua prefatis Pii V. & Gregorii XIII. functiones confirmat, & memoratum Jansenii librum, ut jam semel atque iterum à Sede Apostolica damnatos Baji errores continentem & renovantem proscribit, omnibusque ne illum legant, vel apud le retineant, se verè prohibet.*

Cum autem, inquit summus Pontifex, ex diligenti & matra ejusdem libri cui titulus, Augustinus, lectione postmodum compertum fuerit, in eodem libro multas ex propositionibus a Predecessoribus nostris olim, ut prefertur, damnatas contineri, & magno cum Catholicorum scandalo, & authoritatis dicta Sedis contemptu, contra prefatas damnationes & prohibiciones defendi; nos hunc malo, in scandalum totius Reipublicæ Christianæ, & fidei Catholicæ perniciem vertenti, opportunum remedium adhibere volentes... Constitutiones predictas, omniaque & singula in eis contenta, Apostolica Authoritate tenore pra-

presentium perpetuo confirmamus & approbamus; librumque predictum, cui titulus est Augustinus, articulos, opiniones, & sententias in dictis Constitutionibus reprobatus, atque damnatas, ut à nobis compertum est, continentem & renovantem ... prohibemus ... Jumentis insuper, sub omnibus paenit & censuris, in predicta Constitutione Pli Prædecessoris contentis ... ne quis cuiuscumque conditionis & qualitatis sit ... de predictis, ut supra, damnata, & in predicto libro contentis ... articulis, opinionibus, sententiis ... loqui, scribere, & disperare audeat, librumque ... penes se retinere, vel legere presumat.

Ex his omnibus apparet. 1. Bajanis, quibus statu naturæ pure possibilitati contradicitur, assertiones non fuisse damnatas ab Apostolica Sede, nisi postquam stricte & diligenter examine ponderatae fuerint: neque enim verisimile est, Pium V. sanctissimum Pontificem, toti orbi Christiano solemniter meriti voluisse. 2. Non fuisse damnatas ad tempus tantum, donec scilicet sufficienter probarentur: nam cum reliquis indiscriminatim damnantur, circumscribuntur, & abolentur, tamque de illis, quam de reliquis, loquendi, scribendi, & disputandi facultas quibuscumque interdicitur. Dicere autem, de omnibus Baji Propositionibus, quod ad tempus tantum, donec sufficienter probaretur eorum veritas, proscripta fuerint, intolerabilis absurditas est; cum proscripta fuerint, ut haereticæ, errore, temeraria, &c. respectivæ. 3. Non fuisse damnatas ob defectum sufficiendum probationum: nam etiam postquam tres integros pro illis statuendis libros edidit Jansenius, eorum condemnationem instauravit & confirmavit Urbanus VIII. in & Augustinum Jansenii, ut assertiones illas continentem & renovantem prohibuit, jussisse sub gravissimis paenit & censuris, ne quis cuiuscumque conditionis & qualitatis esset, presumeret librum illum legere, vel penes se retinere. 4. Perperam dico, non fuisse damnatas, nisi ut piarum aurum offensivas, non quidem propter falsitatem, sed solum ob novitatem, & defectum sufficiens probationis: non enim erant novæ, nec adversarii dicent eas caruisse sufficienti probatione, quando eorum condemnatio instaurata & confirmata est ab Urbano VIII.

Dices. Hæc tertia probatio nostræ responsionis committit recentiores Pontifices cum veteribus, & quidem numero pluribus, qui S. Augustini doctrinam approbarunt, que doctrina Bajanis assertione continetur. Ceterè recentior & pauciorum Pontificum authoritas antiquiorum & plurium authoritati postponenda est. R. in hac instance multa esse reprehensione digna. 1. Enim falsum est, quod probatio nostra committit Pontifices cum Pontificibus, recentiores cum veteribus: nam Pius V. Gregorius XIII. & Urbanus VIII. Baji Propositiones damnando, minime damnarunt ea, que olim approbarunt Innocentius primus, Zozimus, Bonifacius, Sixtus, Celestinus, Leo magnus, Gelasius, Hormisdas, & Joannes secundus, qui approbarunt S. Augustini, tanquam Magistri optimi, doctrinam de gratia contra Pelagianos. Hi enim Pontifices non omnia quæ de gratia contra Pelagianos scripsit S. Augustinus, specialiter approbarunt, sed solum certa puncta, quæ novem articulis comprehendit Celestinus primus in sua ad Gallias Episcopos epistola. In his autem articulis nihil de statu naturæ pure, nihil de his quæ continentur Bajanis assertione, legitur. Præterea gratis & falso supponitur, S. Augustini doctrinam de gratia adversus Pelagianos repugnare statu naturæ pure possibilitati; inò vero hanc possibilitem ex principiis S. Doctoris erimus, ut patet ex probatione prima.

2. Fallum est & contra fidem, quod major sit veterum Pontificum, quam recentiorum authoritas; sicut falsum est, & contra fidem, quod major sit præcæ Ecclesia authoritas, quam recentioris Ecclesie. Sed sicut est pro omni tempore eadem invariabiliter Ecclesia authoritas, quia pro omni tem-

pore moraliter eadem est Ecclesia: ita Sedis Apostolicae authoritas invariabiliter eadem est pro omni tempore, quia Sedes Apostolica firmissima illa est & immobilia Petra, super quam Christus fundavit Ecclesiam suam.

3. Falsum est & contra fidem, quod in controversiis fidei major sit authoritas plurium Pontificum, quam pauciorum: falsum enim est & contra fidem, quod in controversiis fidei major sit infallibilitas plurium Pontificum, quam pauciorum, vel etiam unius tantum. Ratio est, quia specialis Spiritus sancti afflentia annexa est, non Pontificum multitudini, sed dignitati & muneri pastoris supremi. Tota autem pontificia dignitas residet in unoquoque Pontificum, sicut & totum ei incumbit munus & onus pontificium. Quare tanta est in decidenda aliqua fidei controversia authoritas, vel in uno Pontifice loquente ex Cathedra, cum eius iudicio tacite vel expresse suffragatur major pars Episcoporum, quanta esset v. gr. centum Pontificum, qui successivè eandem de eadem fidei controversia sententiam tulissent. Pessimè igitur dicitur, recentiorum & pauciorum Pontificum authoritatem antiquiorum & plurium authoritati postponendam esse. Adeo quod non magis verendum est, ne Pontifices ex Cathedra docentes Ecclesiam, Episcopis majori ex parte tacite, vel expresse consentientibus, sibi invicem adversentur in rebus ad fidem pertinentibus, quam verendum est, ne Concilia œcuménica in rebus ad fidem pertinentibus sibi invicem contraria sint. Quare in materia fidei & morum tam inepit & pueriliter dicitur, antiquiores & plures Pontifices antependoros esse recentioribus & paucioribus, quam si diceretur, antiquiora & plura Concilia œcuménica recentioribus & paucioribus esse antependoras.

Prob. denique ratione responsio nostra. Nam Deus de potentia etiam per sapientiam ordinata potuit, 1. naturam humanam condere cum perfectionibus essentibus, facultatibus omnibus naturalibus, adeoque non solum cum appetitu rationali, sed etiam cum materiali, & cum concursu ac provideuria naturaliter debitis: nam re ipsa ita condidit. 2. Potuit naturam humanam condere sine peccato originali, aliove peccato, & paenit, quæ illi debentur, & præternaturales sunt: nam sic revera primos parentes nostros creavit. 3. Potuit condere naturam humanam absque dono integratiss, seu absque subjectione appetitus materialis ad rationalem: humana enim natura condit potuit sine donis sibi indebitis. At subjectione illa, cum in primo homine fuerit magna gratia, ut docet S. Augustinus, nec fuit, nec potuit esse debita humana naturæ, etiam innocentis; alioqui non fuisset gratia in primis parentibus: gratia enim dicitur id, quod, si datur, gratia datur, adeoque non debetur ei, cui datur. 4. Potuit condere naturam humanam sine ordinatione ad beatitudinem, quæ in visione intuitiva Dei consistit: potuit enim condire ordinatio ad finem superantem omnem ejus exigentiam, ut patet ex terminis. Illa autem beatitudo superat omnem exigentiam naturæ humanæ, quia, ut docet S. Thomas, visio intuitiva Dei soli Deo connaturalis est. 5. Potuit condere naturam humanam sine infusis habitibus fidei, spei, & charitatis, alioisque donis, quæ charitatem comitantur: hæc enim omnia ejusdem ordinis sunt cum fine illo, ad quem gratuitè & supra omnem suam exigentiam ordinata fuit humana natura: sunt enim ad finem illum assequendum media, homini data, hominemque complestant ad exercendos actus divini ordinis, ad quorum proinde excellentiam natura, facultatibus suis naturalibus relicta, aspirare non potest. Ergo, &c.

ARTICULUS II.

Solvuntur objectiones.

Obj. 1. Non potuit Deus condere naturam humana sine ordinatione ad finem ultimum. Ergo non potuit eam condere, nisi in statu elevationis. R. neg. conseq. Nam finis ultimus duplex possibilis est, naturalis scilicet & supernaturalis. Naturalis consistit in perfectissima quadam contemplatione Dei abstractiva, & ejusdem amore necessario, viribus naturae non viatae possibili. Supernaturalis vero consistit in intuitiva Dei visione cum amore necessario, huic visioni proportionato. Potuit Deus pro arbitrio naturam humanam ad alterutrum finem ordinare; & ad primum ordinaverat, si eam in puris naturalibus condidisset. Quod autem eam ad posteriorem ordinavit, atque ita eam in statu elevationis condiderit, maximum & omnino gratuitum beneficium est.

Dices. Naturae humanae, in puris naturalibus condita, frustra ordinata fuisset etiam ad illam naturalem beatitudinem, quam in abstractiva Dei contemplatione, & amore necessario, huic contemplationi proportionato, constituius. Ergo, &c. **Probatur** ant. Nam 1. beatitudinem illam assequi non potuerit, 2. Vel ea fructus esset homo ante mortem, vel post mortem. Neutrum dici potest. 3. S. Augustinus multis in locis negat hominem assequi posse suam beatitudinem sine gratia auxilio. 4. In lib. 10. de Ciy. c. 2. & 11. dicit expresse, hominem sine gratia non posse consequi naturalem illam beatitudinem, quam Platonici constituerant in contemplatione Dei.

R. neg. ant. **Ad 1. prob.** R. neg. Nam natura humana in puris naturalibus condita, posset non solum physice, sed etiam moraliter, mereri suam beatitudinem naturalem per bona opera naturalia, qua non solum physica, sed etiam morali potentia posset exercere in illo statu, in quo favorabilius esset providentia, nec homo subjaceret tot ac tantis difficultibus & impedimentis, quod & quantis obnoxius est in hoc statu naturae lapse propter peccatum originale.

Ad 2. prob. R. Hominem, in natura pura conditum, fruaturum fuisse beatitudine sua naturali in altera vita post mortem, sicut secundum animam, qua immortalis est naturaliter.

Ad 3. prob. R. S. Augustinum loqui de ea beatitudine, ad quam homo re ipsa ordinatus est, hoc est, de intuitiva Dei visione, qua soli Deo connaturalis est. Unde, cum beatitudo, ad quam ordinatus est homo, omnem naturae humanae exigentiam supererit, mirum non est, quod ejus assecutio supererit omnem naturalem naturae humanae facultatem, adquod eam assequi non possit homo sine gratia adjutorio.

Ad 4. R. S. Doctorem loqui tantum pro statu hunc existente, in quo natura humana lapsa est, & per origine peccatum depravata, in quo facilè cum S. Doctore agnoscimus hominem sine gratia beatitudinem etiam naturalem consequi non posse. Aliud autem esset de natura pura statu possibili, de quo non loquitur S. Augustinus, & in quo natura non depravata, & ab innumeris impedimentis quibus implicamur, libera, ad proportionatam sibi beatitudinem per merita naturalia haud agere posset pertinere.

Dices. Visio intuitiva Dei negari non potest absque injuria naturae innocentia. Ergo possibilis non est status naturae pura, in quo naturae innocentia negaretur visio intuitiva Dei. **Prob. ant.** authoritate S. Augustini, qui multis locis reprehendit Pelagianos, qui dicebant parvulos nasci absque peccato, & nihilominus privati regno cœlorum, si moriantur sine baptismo.

R. dist. ant. Visio intuitiva Dei negari non po-

test, &c. in statu, in quo natura elevata est ad supernaturalem beatitudinem, qualis est status prælens, C. ant. In alio statu, in quo non esset elevata, qualis esset status naturae pura, N. ant. In hoc enim statu naturae etiam innocentia indebita esset visio Dei intuitiva, adeoque in hoc statu naturae etiam innocentia, absque injuria denegaretur; non enim injuriam accipit, cui non datur id, quod ei non debetur.

Ad prob. ant. R. S. Augustinum Pelagianos reprehendere ex suppositione veritatis catholicæ, quam admettebant ipsi Pelagiani, videlicet quod homines sicut & semper fuerint in statu naturae elevatae & ordinatae ad visionem Dei intuitivam, qua proinde nemo jure privati potest, nisi propter peccatum aliquod mortale.

Obj. 2. Non potuit conditi natura humana in eo statu, in quo homo non posset diligere Deum propter se. Atqui in statu naturae pura homo non potest diligere Deum propter se. Ergo, &c. R. neg. min. Nam duplex amor Dei propter se distinguendus est, naturalis scilicet & supernaturalis. Naturalis est ille, qui natura non viata, nec corrupta per peccatum facultatem non excedit; supernaturalis vero per se scilicet, qui excedit propter suam similitudinem & universalitatem, seu appreciationem, ad quam pertinere non possunt creature rationalis vires naturales, quantumvis supponantur non depravatae per peccatum; unde ad hunc amorem non valent, nisi elevant, & compleantur per habitum charitatis insulam, vel saltum per concilium extraordinarium, quo Deus charitatis habitualis causatatem suppletat.

Duplicem autem sic distinguendi amorem Dei propter se fundamentum habentius, 1. In evidenti non repugnante utriusque amoris; & vero quidni natura rationalis, non viata, cum solo concursu, & providentia naturali sibi debita, habere posset aliquem Dei amorem propter se, sicut habere potest aliquam Dei notitiam & perfectionem ejus, ob quas amabilis est; 2. In condemnatione harum Baji propositionum: *Distinctio illa duplicitis amoris, naturalis videlicet, quo Deus amat ut anhōr natura, & gratui, quo Deus amat ut beificator, vana est & commentia, ad illudendum sacrī litteris, & plurimis veterum testimoniis excogitata: amor naturalis (Dei scilicet) qui ex viribus naturae exoritur: ex sola philosophia per elationem presumptionis humanae cum injuria Gratiae Christi defensiva a nonnullis Doctribus.*

Dico itaque, quod homo in statu naturae pura conditus posset diligere Deum propter se, seu amore vero & casto, licet longè minus perfecto, minus firmo, minus appretiatio, quam sit amor ille, ad quem homo, ad beatitudinem supernaturalem ordinatus, per supernaturalem habitum elevatur; cui in statu innocentia necessariò præluebat supernaturalis illustratio, cui in praesenti statu non solum supernaturalem illustrationem, sed etiam delectationem cœlestem praire necesse est.

Dices. Capitalis error Pelagi fuit, quod diceret amorem Dei propter se haberi posse solis naturae virtibus: de quo gravis fuit Pelagianos inter & Catholicos pugna, ut patet ex verbis S. Augustini lib. de grat. & lib. arb. c. 18. *Unde est, inquit, in hominibus charitas Dei & proximi, nisi ex ipso Deo?* Nam si non ex Deo, sed ex hominibus, vicerunt Pelagiani: si autem ex Deo, vicerunt Pelagianos. **Resp.** Pelagium quidem graviter errasse in eo, quod veller amorem Dei propter se, etiam perfectum, & Dei super omnia appretiatiuum, in prælenti statu haberi posse solis naturae virtibus, sine intiore & immidatio gratiae adjutorio, se tenente ex parte voluntatis: in quo graviter reprehendebatur a Catholicis, & jure merito reprehendebatur. Sed præter hunc amorem Dei perfectum, & super omnia appretiatiuum quem cum Augustino profitemur in prælenti statu sine auxilio inspirationis exerceri non posse a voluntate, etiam cœlitus illustrata, & instruta supernaturali habitu charitatis; dicimus alium Dei amorem propter se

se possibilem esse naturæ non viatiæ, in puris naturalibus conditæ, de qua amore Catholicos inter & Pelagianos nulla fuit quæstio.

Dices. Secundum doctrinam S. Augustini, nullus possibilis est amor Dei propter se, naturalis, & qui haberi possit sine vera Christi gratia. Ergo, &c. *Prob. an.* Nam S. Augustinus multis in locis docet omnem creature rationalis amorem esse charitatem, vel cupiditatem, per charitatem intelligendo amorem Dei propter se, qui diffunditur in cordibus nostris per Spiritum sanctum; per cupiditatem vero intelligendo amorem, quo creatura rationalis vitiatur & corruptitur. Ergo juxta S. Doctorem, non datur medium inter amorem Dei, qui per Spiritum sanctum diffunditur in cordibus nostris, & amorem, quo vitiatur, & corruptitur creatura rationalis; adeoque juxta S. Doctorem, chymera est amor ille Dei propter se, quem dicimus in statu puræ naturæ possibilem esse.

R. revera nobis videri S. Augustinum in ea sententia fuisse, quod nullus amor Dei propter se in praesenti statu naturæ lapsæ, & per originale peccatum depravatæ haberi possit sine interna inspiratione voluntatem excitante, sanante, & corroborante. Sed quid hoc facit contra statum naturæ puræ, in quo voluntas hominis non esset vitiata, nec depravata per peccatum originale, quo catere in illo statu?

Porrò quando S. Augustinus viderut asserere omnem amorem creature rationalis esse charitatem, vel cupiditatem, 1. loquitur relata ad statum praesentem, non relata ad alium merè possibilem, qui nunquam fuit, aut erit. 2. Per charitatem intelligit, non amorem Dei propter se, sed amorem boni & honesti; vel, si vis, amorem iustitiae generaliter sumptuæ, hoc est, virtutis aliquis. 3. Quoties ait, amorem hunc diffundi in cordibus nostris per Spiritum sanctum, non intelligit qualemcumque amorem iustitiae, sed salutarem, ad affectionem gloriae coelestis conducentem. Ex quibus nihil aliud potest colligi, quam S. Doctorem in ea fuisse sententia, quod omnis amor creature rationalis si honestus, vel dishonestus, & quod omnis amor honestus, salutaris, & conduens ad aeternam gloriae affectionem, inspiretur nobis a Deo. Quæ vera sunt, sed ad praesentem controversiam im- pertinentia.

Obj. 3. Repugnat bonitati divinae condere hominem in eo statu, in quo nihil omnino libertatis habet ad faciendum illum bonum, sed perpetua & in omnibus peccandi necessitate teneretur. Atqui talis esset status naturæ puræ. Ergo, &c. *Prob. min.* In statu naturæ puræ tanta esset impotencia bene agendi, & peccandi necessitas, quanta est in statu naturæ lapsæ. Atqui in statu naturæ lapsæ semper est impotencia bene agendi, & peccandi necessitas, quando absit gratia. Ergo, &c.

R. 1. Minorem falsam esse: falsum enim est, quod homini in praesenti statu ita dominetur concupiscentia, ut absque auxilio gratiae nullum possit opus bonum ordinis naturalis facere, nullumque peccatum vitare.

R. 2. neg. maj. Nam in statu naturæ puræ non esset tanta hominis infirmitas, quanta nunc est in statu naturæ lapsæ propter peccatum originale; melior & favorabilior esset providentia, saltem quandiu homo non peccaret; non tantum homo patetur difficultatem a concupiscentia, quantum nunc patitur in statu naturæ lapsæ, in quo propter originale peccatum efficerior concupiscentia est; non tantum homo ad peccandum sollicitaretur a demoni (si tamen sollicitaretur,) quantum nunc sollicitatur, quia tunc a Deo non permitteretur tantum seire, quantum nunc seire permittitur in peccatum peccati originalis. Quare homo in statu naturæ puræ non solum physica, sed etiam morali potest servare totam legem naturaliem, & omnia peccata huic legi opposita vita ex affectu honestatis, vel etiam ex sincero affectu placendi Deo.

Obj. 4. Repugnat status, in quo concupiscentia es-

set a Deo. Atqui in statu naturæ puræ concupiscentia esset a Deo. Ergo, &c. *Prob. maj.* Nam repugnat concupiscentiam esse a Deo: cum enim pugnet contra Spiritum & rectam rationem, non potest esse aliquid naturaliter bonum: aliquid autem, quod non est naturaliter bonum, a Deo esse repugnat. Pro solutione hujus difficultatis,

Nota. Concupiscentia sumi potest dupliciter, videlicet pro potentia, & pro actu concupiscendi. Actus autem concupiscendi duplex est, nempe actus concupiscendi formaliter, & actus concupiscendi materialiter tantum. Actus, quo concupiscitur formaliter, est actus quo appetitur objectum aliquod; actus vero, quo concupiscitur materialiter tantum, nihil aliud est, quam motus quidam corporeus, seu immutatio quedam facta in corpore, & objective sollicitans ad actum, quo appetitur objectum, a quo medietate cauatur est immutatio. Hinc potentia concupiscendi duplex est, nempe potentia concupiscendi formaliter, & potentia concupiscendi materialiter tantum. Potentia concupiscendi formaliter est ea, a qua elicitor actus, quo appetitur objectum aliquod; & in homine est iple appetitus rationalis, seu voluntas, cuius est, sive deliberatè sive indeliberatè appetere non solum objecta immaterialia & insensibilia, sed etiam materialia & sensibilia. Potentia concupiscendi materialiter tantum est ea, a qua immediate cauatur immutaciones illa corporeæ, quæ passiones vulgo nuncupantur, & quibus objective sollicitantur, & inclinamus ad appetendum objectum aliquod sensibile. Hanc concupiscendi potentiam voco appetitum materialiæ, quia per illam non nisi propriæ & materialiter appetimus objectum: corporeæ enim immutatio, quam cauatur hæc potentia, se habet tantum per modum objecti, cuius perceptione delectatur anima, atque ita propenderet ad formalem objectum externi appetitionem.

Porrò neutra concupiscendi potentia contra rectam rationem pugnat: nam neque appetitus rationalis, qui est voluntas, neque materialis, quem existimus nihil aliud esse, quam ipsum cor, quæ ex prævia determinatione in ipso a sensu interro, medianibus spiritibus animalibus facta, potens impellere sanguinem & alios humores in has vel illas corporis partes, cum tali vel tali velocitate, aut tarditate, in tali vel tali quantitate, &c. neque, inquam, appetitus rationalis, neque materialis est aliquid rectæ rationi dissonum, ut per se manifestum est; sed est contra utraque concupiscendi potentia est aliquid naturaliter bonum: appetitus enim rationalis & materialis sunt perfectio & bonum naturæ, appetitus quidem rationalis, quæ principium est bonorum actuum, licet non sit perfectio, sed perfectionis defectus, quæ potest exire in actus malos, & rectæ rationi repugnantes; materialis vero, quæ principium est corporalium immutacionum, quibus appetitus rationalis inclinatur ad actus bonos & honestos: licet similiter non sit perfectio, sed defectus perfectionis, quæ principium esse potest immutacionum corporalium, quibus appetitus rationalis sollicitari potest ad actus dishonestos, & adversantes rectæ rationi.

Ex dictis patet, utramque concupiscendi potentiam posse esse, & re vera esse a Deo; cum utraque sit perfectio & bonum naturæ, & neutra aliquam cum recta ratione repugnantiam habeat. Nec obest, quod utraque sit bonum naturæ limitatum, adeoque utraque sit perfectio defectibilis: nam sicut absurdè diceretur, intellectum & sensus non posse esse a Deo, quia intellectus errare potest, & sensus falli possunt circa objecta sensibilia; ita & absurdè diceretur, appetitus materialis a Deo esse non posse, quia cauare potest circa objecta illicita immutaciones in corpore, quibus ad objectorum illorum prosecutionem sollicitari potest voluntas, sic etiam absurdè diceretur voluntatem non posse esse a Deo, quia tum indeliberatè, tum etiam deliberatè objecta illicita prosequi potest.

Inter actus concupiscendi sive formaliter sive materiali-

terialiter tantum, aliqui mali sunt, & cum recta ratione pugnant: tales sunt actus omnes, quibus sive deliberate, sive indeliberate appetimus objecta illicita, & corporales omnes immutations, quibus solicitamur ad objectorum illicitorum appetitionem: sed multi etiam mali non sunt, nec recte rationi repugnant, sed potius ei consentanei sunt: tales sunt actus omnes, quibus sive deliberate, sive indeliberate objecta honesta appetimus, & corporales omnes immutations, quibus ad appetenda objecta honesta excitamur. Hos autem, non illos, posse esse à Deo, ut specialiter eos procurante, planum est. His præsuppositis,

R. ad obj. dist. maj. Repugnat status naturæ, in quo à Deo esset concupiscentia, sumpta pro actu concupiscenti sive formaliter sive materialiter tantum, repugnante recte rationi, C. maj. Sumpia pro ipsa potentia concupiscenti, sive formaliter sive materialiter tantum, N. maj. Appetitum enim sive rationalem, sive materialem, cum uerque si perfectio & bonum naturæ, à Deo esse non repugnat, & uterque in statu innocentia sunt, & nunc in statu naturæ lapsæ est à Deo. *Ad min. autem dico*, quod in statu naturæ puræ esset à Deo concupiscentia, sumpta pro potentia concupiscenti sive formaliter sive materialiter tantum, non verò sumpta pro actibus concupiscenti sive formaliter sive materialiter, adversantibus recte rationi: non enim in Deum, ut auctorem, magis refundi possent, quæ non refundi possit peccatum: nam Deus ad illos non alio modo concurret, quæ nunc concurreat ad entitatem peccati; nec Deus illos intenderet ullatenus, sed è contra vellet impediri.

Dices. Actus concupiscenti materialiter, repugnantes recte rationi, non possunt cohiberi in statu naturæ puræ; tales enim motus corporales cohiberi non possunt sine gratia, quam homo in statu naturæ puræ non haberet, & excitati voluntatem necessitatem ad malum volendum & agendum. Ergo Deo, ut auctori, attribui possent ea, quæ male & culpabiliter fierent ex occasione talium motuum in statu naturæ lapse. Atqui hoc repugnat. Ergo & ipsa naturæ puræ status. *R. 1. neg. 1. part. ant.* *Ad prob. R.* motus illos sine gratia cohiberi facile posse à natura non viata, nec depravata per peccatum, qualis esset natura in puris naturalibus condita. *R. 2. neg.* etiam alteram ant. partem. Motus enim illi saltem regulariter non essent adeò vehementes, ut voluntatem necessitarent, quod si contingenter aliquando voluntatem ab illis necessitari, tunc voluntas non nisi materialiter peccaret.

Obj. 5. Repugnat status, in quo licerent turpia, Sed liceret turpis in statu naturæ puræ. Ergo, &c.

Prob. min. Nam in statu naturæ puræ licerent ea omnia, ad quæ naturaliter propenderet natura. Atqui in hoc statu natura naturaliter propenderet ad turpia. Ergo, &c. *Prob. maj.* Quia omnis propensio naturalis natura bona bona est: natura autem, in puris naturalibus condita, bona esset, ut potè non viata, nec depravata per peccatum.

R. neg. min. objectionis. *Ad prob. min.* R. dist. maj. In statu naturæ puræ licerent ea omnia, ad quæ naturaliter propenderet natura, quæ bona est, C. maj. Ad quæ naturaliter propenderet natura, quæ defectibilis est, N. maj. In statu autem naturæ puræ natura propenderet naturaliter ad turpia, non quæ bona, sed quæ defectibilis est. *Ad prob. maj.* dist. similiter. Omnis naturalis propensio natura bona bonitate indefectibili, bona est, C. Omnis naturalis propensio natura bona bonitate defectibili, bona est, N. Naturæ autem, in puris naturalibus condita, bona quidem esset; at non esset bona, nisi bonitate defectibili; & naturaliter propendendo ad turpia, naturaliter desiceret: unde natura in puris naturalibus conditæ propensio ad turpia, quantumlibet naturalis, non esset bona, sed defectus, quem homo, in statu naturæ puræ conditus, teneretur, quantum posset, cohibere.

Dices. In statu naturæ puræ carnem pugnare con-

tra spiritum, imò carnem dominari spiritui, esset ordo naturalis, quem proinde sequeretur qui turpia quilibet perpetraret; atque adeò in statu naturæ puræ licet & laudabiliter ageret qui turpia quilibet perpetraret, quia nimis perperando, sequeretur ordinem naturalem. *R. neg.* Nam in statu naturæ puræ quod caro rebellaret contra spiritum, esset defectus naturæ, ex cuius imperfectione oriretur; quod verò caro dominaretur spiritui, esset vitium & culpa voluntatis libertè subeunte jugum carnis; cùm haud regè posset inordinatos motus illius cohibere, aut saltem eis non consentire.

Obj. 6. In statu naturæ puræ esset necessitas erubescendi: esset enim membrorum rebellio, ex qua erubescendi necessitas oritur. Atqui hoc est inconveniens, naturam feliciter innocentem erubescendi necessitatis subiacere. Ergo, &c. *R. neg. min.* Itaque in statu naturæ puræ esset aliqua membrorum rebellio, licet non tanta, quanta nunc est; & consequenter esset aliqua necessitas erubescendi non de operibus Dei, & membris ipsis, sed de inordinatis illorum actibus, qui à Deo non essent alio modo, quæ peccati entitas: Deus enim ad eos non concureret, nisi ex officio causa primæ, & secundum exigentiam causarum secundarum, velletque hominem ab eis, quantum posset, abstinere. *Ad inquires.* De actibus illis erubescendo, escimus ingrat erga Deum. *R. N.* Nam de eis erubescendo, solum agnosceremus nostrum in eis regendis defectum, & imperfectionem naturalem.

Obj. 7. Non potest Deus condere hominem in eo statu, in quo laboret ignorantia invincibili, priuquam id aliqua sua culpæ promoveret. Atqui homo in statu naturæ puræ absque ulla sua culpa obnoxius esset ignorantia invincibili. Ergo, &c. *R. neg. maj.* Deus enim condere potuit hominem cum defectibus sibi connaturalibus: quidni enim potuist? At posse ignorare, est defectus homini connaturalis: cùm enim intellectus humanus in suis cognitionibus pendeat à perceptione sensuum, adèque non nisi validè imperfectè intelligat spiritualia; cùm essentias rerum non penetrat, nec veritates tum speculativas, tum practicas assequatur sine magno labore; cùm pauca, quæ scilicet per te nota, aut ex per te notis proximè deducibili, vel sensibus obvia sunt, facile attingat; quid homini connaturale magis est, quæ posse ob luminis naturalis exigitatem in plurimis caligare & errare? Porro qua in statu naturæ puræ male fierent ad hominem ex ignorantia invincibili, essent tantum peccata materialia, quæ Deo, ut auctori, non possent attribui, quia non essent à Deo, nisi ut permittere, & concurrente concursu generali ex officio causa primæ, & secundum exigentiam causarum secundarum.

Dices. S. Augustinus sèpè dicit ignorantiam non esse comitem naturæ, sed pœnam peccati. *R. S. Doctorum loqui non de quavis ignorantia, sed de ea, quæ homo laborat in presenti statu, in quo parvuli propter peccatum originale parent cognitione atati sua conveniente, quam habuissent non solum in statu innocentia, sed etiam in statu naturæ puræ, & dum adolescenti, ac deinceps in assequendis veritatis tum speculativis tum practicis, atati sua convenientibus, difficultatem patiuntur magnam; quam difficultatem non essent experti in statu naturæ innocentis, in quo unusquisque cognitiones omnes, atati & conditioni sua consentaneas magna facilitate sibi comparasset; imò nec experti essent in statu naturæ puræ, in quo cum longè minori labore plerasque latenter cognitiones sibi convenientes comparasset homo, nec ad multas alias indigueret gratiæ auxilio, sine quo in presenti statu comparari non possum. Tantam autem ignorantiam, tantamque in assequendis veritatis etiam naturalibus difficultatem, quanta laboramus, non comitem naturæ; sed peccati pœnam esse recte dixit Augustinus. Sed quid hoc contra statu naturæ puræ possibilitatem facit?*

Dices. Christus non assumpsit ignorantiam, sicut nec carnis rebellionem. Non nisi quia ista non posse

sunt

sunt esse in creatura rationali, sine precedente aliquo peccato. Ergo, &c. R. neg. min. Christus igitur non assumpsit ignorantiam, qui à primo instanti constitutus est Rex Angelorum & hominum, supremus Legislator, & omnium Iudex, magni consilii Angelus, lux mundi, & sol iustitiae. Talem autem ignorantiam & errori obnoxium esse, omnino dedebeat. Item Christus non assumpsit carnis rebellionem, nec proritatem ad malum, quia hoc dedebeat maiestatem ac sanctitatem Verbi, & salutis nostrae Mediato-rem. Præterea, Christus ut homo, debuit habere sanctitatem participantem summam, seu qua major nec esse, nec cogitari potest. Atqui talis sanctitas in sua idea manifeste includit perfectissimam subjectionem corporis ad animam, sicut & animæ ad Deum. Ergo, &c.

Dic. Deus creavit primum hominem sine ignorantia. Non nisi quia ignorantia supponit aliquod peccatum. Ergo, &c. R. neg. min. & dico, Deum creasse primum hominem absque ignorantia, quia pro summa iua erga illum beneficia voluit ita creare, cum potuerit aliter. Præterea, cum Adamus à creatione sua constitutus fuerit universi rector & gubernator, conveniens fuit, ut crearetur in adulata, & scientia ad munus illud idonea instrueretur.

Obj. 8. Non potuit homo creari in eo statu, in quo obnoxius esset morbis, & laboribus sine prævia aliqua sua culpa. Atqui in statu naturæ puræ homo sine prævia aliqua sua culpa obnoxius esset, &c. Ergo, &c. R. neg. maj. Cujus falsitas patet ex condemnatione hujus Bajanæ propositionis: *Immortalitas primi hominis non erat gratia beneficium, sed naturalis ejus conditio.* Ratio autem est, quia potuit homo creari à Deo cum defectibus sibi connaturalibus; & melius esset homini sic creari, quam in nihilo relinqui. At quod homo potuit mori, ægrotare, fatigari, &c. sunt defectus ei connaturales; cum constet non solum anima, quæ naturaliter immortalis est, sed etiam corpore, cuius habitudo naturaliter vitiari potest, & cuius partes naturaliter dissolvi, atque organa debilitati possunt.

ARTICULUS III.

Utrum status naturæ puræ, integræ, & innocentis, inter se differant.

RESPONSIO I.

Status naturæ integræ differt à statu naturæ puræ. *Prob.* Nam status naturæ puræ potuit esse sine statu naturæ integræ. Ergo, &c. *Prob. ant.* Status naturæ integræ est ille, in quo natura præter essentiam, proprietates naturales, & concordum atque providentiam sibi naturaliter debitam, haberet perfectam subjectionem corporis ad animam, seu perfectam subjectionem appetitus materialis ad rationalem. Atqui hæc subiectio, in qua consistit donum integratitatis, non est debita naturæ, sed supererat omnem ejus exigentiam. Ergo status naturæ integræ includit aliquam perfectionem naturæ indebitam, & excedentem omnem ejus exigentiam, adéoque perfectionem aliquam, sine qua condi potuit natura, & quam non habuisset, si in puris naturalibus, hoc est, si in iis tantum, quæ debentur ei naturaliter, condita fuisset. Ergo status naturæ puræ potuit esse sine statu naturæ integræ.

Prob. min. 1. Authoritate summorum Pontificum, qui hanc Baji propositionem condemnarunt: *Integritas prima conditionis non fuit indebita naturæ humana, sed naturalis ejus conditio.* 2. *Ratione.* Quia connaturale homini est, ut constet diversis facultatibus, voluntate scilicet, & appetitu materiali; ut cognitio ejus incipiat à sensibus, seu ut in eo sensus prius percipiatur, quam intellectus intelligat; ut actio appetitus materialis naturali necessitate sequatur actionem sensuum, & ita appetitus materialis ab objectis sensu perceptis moveatur prius, quam intellectus &

voluntas agant. Ergo homini connaturale est, ut appetitus materialis actione sua præveniat ulrum rationis, & suo modo feratur in objecta sensibilia, etiam reluctance voluntate. Ergo homini connaturalis est pugna appetitus materialis cum rationali; adéoque perfecta subiectio appetitus materialis ad rationalem, est perfectio indebita homini, & omnem naturæ humanae exigentiam superans.

Obj. 1. Natura pura esset natura integra. *R.* Natura pura, si existeret, esset integra in aliquo sensu, sed non in eo, de quo agitur. Esset integra, quatenus privativè imperfecta non esset, per carentiam scilicet alicuius perfectionis sibi debitæ: at non esset integra in alio sensu, de quo tamen agitur hic; quia esset negativè imperfecta, per carentiam scilicet magnæ alicuius perfectionis, cuius esset capax, quamvis non esset ei debita: careret enim concordia potentiarum, & intestina dissidia experiretur, carne adversus spiritum, & spiritu adversus carnem concupiente.

Obj. 2. Homini existenti in statu naturæ puræ deberetur id, sine quo non posset servare legem naturalem, & consequenter sine quo non posset asequi naturalem suam beatitudinem. Atqui sine dono integratitatis non posset servare legem naturalem, &c. Ergo, &c. R. neg. min. Nam in statu naturæ puræ ea esset corporis temperies & organorum dispositio, ut morus inordinati concupiscentia & infrequentiores & remissiores essent, quam nunc sunt: unde longè minor esset infirmitas in illo statu, minorque in operando bono difficultas, quam nunc est. Itaque in statu naturæ puræ posset homo sine dono integratitatis totam legem naturalem servare, & servando, naturalem suam beatitudinem promereri: quia voluntas hominis in illo statu motus inordinatos concupiscentias antevertere, comprimere, aut eis consensum denegare, hanc ægræ posset saltem per brevius aliquod vitæ tempus, quale à Deo homini ad promerendam beatitudinem naturalem in statu naturæ puræ constueretur, si opus foret.

RESPONSIO II.

Status naturæ integræ differt à statu naturæ innocentis.

Prob. Status naturæ integræ posset esse sine statu naturæ innocentis. Ergo sunt duo status distincti & diversi. *Prob. ant.* Nam status naturæ innocentis est ille, qui præter omnia naturalia, quæ essent in statu naturæ puræ, & præter perfectam subjectionem appetitus materialis ad rationalem, includit ordinatitatem ad supernaturalem finem, infusos habitus fidei, spei, & charitatis, multaque alia privilegia, concessa Adamo, & posteris ejus, si non peccasset, concedenda, quales sunt immunitas mortis, morborum, & aliorum incommodorum, quæ essent in statu naturæ puræ. Atqui sine his omnibus potuit esse status naturæ integræ: cum hæc status præter naturalia omnia non aliud dicat, quam perfectam appetitum materialis cum rationali concordiam, quæ potuit esse sine ordinatione ad beatitudinem supernaturalem, sine infusione habituum fidei, spei, & charitatis, sine immunitate mortis, &c. ut per se clarum est. Unde à summis Pontificibus damnata est hæc Baji proposicio: *Humana naturæ sublimatio & exaltatio in consortium divinae nature, debita fuit integrati prima conditionis, & proinde naturalis dicens est, & non supernaturalis.* Observandum tamen est, per naturam integræ identidem à Theologis intelligi naturam innocentem.

Quæs. Quenam fuerint dotes hominis existentis in statu innocentis naturæ, vel, ut etiam aliter dicitur, in statu iustitiae originalis?

R. plurimas & præstantissimas fuisse. Nam 1. habuit corpus naturaliter perfectum, & immortale futurum, si non peccasset. 2. Non peccando, immunis futurus fuit à morbis, doloribus, aliisque quibuscumque miseriis, quibus nunc affligimur. 3. Instructus fuit scientia rerum naturalium, ætati & conditioni

suæ

læc consentanea. 4. Notitiam habuit rerum supernaturalium, Dei ut finis ultimi; & per visionem beatificam possidendi, atque mediorum, quibus consequi posset beatitudinem supernaturalem, seu intuitivam Dei visionem, ad quam erat ordinatus. 5. Accipit Theologicos habitus fidei, spei, & charitatis, dona Spiritus sancti, virtutes morales infusas, inq; & virtutes naturales, quales ab unoquoque proprio labore acquiri possunt, ut statim non solum posset, sed etiam facilè posset actus virtutum omnium exercere. 6. Appetitus materialis ita rationi seu voluntati subterat, ut nunquam, nisi ea volente & imperante, erumperet in actus suos, atque nunquam eam preoccuparet, nunquam ei resistet, nunquam eam induceret in malum, nunquam eam à bono & honesto avocaret, unde nihil erat in homine, quo voluntas ejus ab exercitio virtutum impeditur, aut retardaretur.

ARTICULUS IV.

Utrum homo in statu innocentia indigebat auxilio gratiae ad cognoscendum verum.

RESPONSIUS I.

Homo in statu innocentia non indigebat auxilio gratiae ad cognoscendas veritates naturales, quæ per sensus haberi possunt, aut ex rebus sensibiliibus non ita difficilè erui.

Prob. Nam intellectus humanus cum concurru libi naturaliter debet ad veritates illas asequendas sufficit per se, & seclusis impedimentis, quibus ab actione sua impediti, vel retardari potest. Atqui in statu innocentia nulla erat ejusmodi impedimenta. Ergo, &c. Minor est extra controversiam. Majorem tradit S. Thomas 1. 2. q. 109, in O. ubi sic ait: *Intellectus humanus habet aliquam formam, scilicet ipsum intelligibile lumen, quod est de se sufficiens ad quadam intelligibili cognoscenda, ad ea scilicet, in quorum notitiam per sensibilia possumus devenire.* Unde concludit S. Doctor intellectum humanum ad veritates ejusmodi cognoscendas non indigere per se, nisi concurru generali. *Sic igitur, inquit, dicendum est, quod ad cognitionem cuiuscumque veri homo indiget auxilio divino, ut intellectus a Deo moreatur ad suum actum: non autem indiget ad cognoscendam veritatem in omnibus nova illustratione, superaddita naturali illustrationi, sed in quibusdam, quæ excedunt naturalem cognitionem, & de quibus superius sic ipse loquitur: altiora vero intelligibilia intellectus humanus cognoscere non potest, nisi fortiori lumine percipiat, scilicet lumine fidei, vel prophetie, quod dicitur lumen gratiae, in quantum est natura superadditum.*

RESPONSIUS II.

Homo in statu innocentia indigebat auxilio gratiae non solum ad cognoscendas veritates supernaturales, sed etiam ad cognoscendas naturales multas, à sensibus valde remotas, etiam singillatim sumptis.

Et 1. quidem, quod homo in statu innocentia indigebat auxilio gratiae ad cognoscendas veritates supernaturales, non habet difficultatem: nam per se manifestum est, veritates supernaturales excedere lumine naturale intellectus humani, & consequenter ad illas asequendas opus esse lumine aliquo naturali lumini superadditum, & natura indebito, quod proinde lumen gratiae dicitur, ut ait S. Thomas loco proxime citato.

Prob. Ergo responsum de multis veritatibus naturalibus, non solum collectivè, sed etiam distributivè sumptis: nam multæ sunt veritates naturales, adeò abstrusa, & à sensibus remotæ, ut neque in le percipi, neque aliunde per discursum certò & accuratè cognosci possint. Talis est substantia Angelica, talia sunt prima continui componentia, &c. Ergo ad illarum cognitionem opus erat supernaturali auxilio, etiam in statu innocentia.

Obj. Infusa fuit Adamo scientia omnium veritatum naturalium. Ergo, &c. *R. neg. ant.* Adamus enim eam tantum in sui creatione scientiam accepit, quæ etati & conditioni ejus conveniens erat, & qualis necessaria esse poterat ad decentem eruditionem, & ut propriis necessitatibus consuleret, utque rectoris universi minus obiret. Porro scientiam illam, quam accepit Adamus, non similiter accepissent ejus posteri, perseverante statu innocentie, sed eam paulatim propria industria, vel aliorum doctrina comparassent, longè tamen facilius, quam in hoc statu naturali lapidem comparati possit.

ARTICULUS V.

Utrum homo in statu innocentia indigebat auxilio gratiae ad operandum bonum.

RESPONSIUS I.

Homo in statu innocentia non indigebat auxilio gratiae ad exercenda opera moraliter bona ordinis naturalis, inq; nec ad servandam totam legem naturaliem.

Prob. 1. pars ex S. Thoma 1. 2. q. 109. a. 2. in O. ubi sic ait: In statu naturæ integræ quantum ad sufficienciam operative virtutis, poterat homo per sua naturalia welle & operari bonum sua naturæ proportionatum, quale est bonum virtutis acquisitæ. Ergo, &c. Certe si homo in statu innocentia non poterat sine auxilio gratiae opera moraliter bona naturalis ordinis exercere, non poterat ob difficultatem ea exercendi. Atqui hoc dici non potest: nam si quam nunc exercendi ejusmodi opera difficultatem habet homo, non habet, nisi propter peccatum Adami; adeòque si Adamus non peccasset, hanc difficultatem homo non haberet. Talis igitur difficultas non fuit in statu innocentia; quando quidem talis difficultas non cepit esse, nisi cum esse desit status innocentia.

Prob. 2. pars ex eodem S. Doctore 1. 2. q. 109. a. 4. in O. ubi hæc habet: Implere mandata legis contingit dupliciter: uno modo, quantum ad substantiam operum, prout scilicet homo operatur iusta & fortia, alia virtutis opera: & hoc modo homo in statu naturæ integræ potuit (sine gratia) omnia mandata legis implere .... sed in statu naturæ corruptæ non potest homo implere omnia mandata divina sine gratia salvante: Alio modo possumus impleri mandata legis, non solum quantum ad substantiam operis, sed etiam quantum ad modum agendi, ut scilicet ex charitate fiani, & sic neque in statu naturæ integræ, neque in statu naturæ corruptæ potest homo implere absque gratia legis mandata. Juxta S. Doctorem igitur, homo in statu innocentia omnia legis naturalis mandata servare poterat, opera virtutum per hanc legem præcepta exercendo, & quidem ex motivo virtutum illarum, vel ex alio motivo honesto; poterat, inquam, sine auxilio gratiae; quamquam sine auxilio gratiae non poterat opera illa exercere, & exercendo legem naturalem implere ex motivo charitatis perfectæ, qua nimis Deus ut author gratiae & glorie, diligenter excellenti quodam modo, qui naturali hominis facultatem excedit quantumvis supponatur sana & integra: unde ad illum homo in statu innocentia pertinere non poterat sine prævia supernaturali illustratione, & concurru habitus infusi.

Ratio à priori nostræ assertiois est, quia homo in statu innocentia habebat principium necessarium & per se sufficiens cum naturali concurru ad impletandam totam legem naturaliem: habebat enim intellectum instrutum sufficiens scientiæ, sine ignorantia eorum, que homo potest & tenuerit scire; & voluntatem habitualiter propensam ad omne honestum; & rectæ rationi consentaneum; & aliunde non aderant impedimenta, quibus difficultis redderetur legis observatio: nam appetitus materialis perficit.

et libet appetitui rationali; neque permittebatur dæmon lèvire, imaginationem perturbare, humores commovere, debitam attentionem impediare.

Obj. 1. Sunt quædam jura naturalia adeò abstrusa, ut non potuerint etiam in statu innocentia detegi sine auxilio gratiæ. Ergo etiam in statu innocentia non potuit sine gratiæ auxilio servari tota lex naturalis. Neg. ant. *Probabis*. Sunt aliquæ veritates practicæ adeò abstrusa, ut non potuerint etiam in statu innocentia sine auxilio gratiæ detegi. Ergo, &c. Neg. ant. *Prohabis*. Sunt aliquæ veritates speculativae adeò abstrusa, ut ad eas etiam in statu innocentia deregendas auxilium gratiæ necessarium fuerit. Ergo similiter, &c.

R. neg. conseq. Disparitas est, quia aliquæ sunt veritates speculativae, etiam naturales, quæ neque in se ipsis cognosci, neque aliunde per discursum certò colligi possunt solo lumine naturali: unde certa earum & clara notitia superat caput intellectus humani. At nullæ sunt veritates practicæ naturales, quæ non possint aut in se ipsis cognosci, aut ex aliis notioribus certò colligi: intellectus enim humanus per se, & seclusus impedimenti, quæ passim occurunt in hoc statu naturæ lapsæ, potest cum naturali concurso ex principiis moralibus per se notis conclusiones morales propinquiores, ex propinquioribus remotoribus, & ex remotoribus remotissimas eruere, propter concatenationem, seu propter naturalem conclusionem remotissimarum cum remotoribus, remotorum cum propinquioribus, & propinquorum cum principiis moralibus per se notis connexionem. Unde nulla sunt veritates practicæ naturales, quæ per se, & seclusi impedimenti, excedant vim naturalern intellectus humani.

Obj. 2. Præceptum, primis parentibus impositum, fuit de omissione actus naturalis, nempe de non comedendo certo fructu, & tamen illud servare non potuerunt sine gratiæ auxilio. Ergo non potuerunt sine auxilio gratiæ servare præcepta legis naturalis. R. neg. conseq. Nam præceptum illud de non comedendo certo fructu non fuit præceptum legis naturalis, sed legis positiva divinæ: adeòque non potuit intimari primis parentibus, nisi per revelationem divinam, & sic illis non potuit sufficiere innotescere & proponi abfque supernaturali illustratione, in qua consistebat gratia status innocentia. Quare non potuerunt primi parentes præceptum de non comedendo fructu implere abfque adiutorio interioris gratiæ, statu, in quo erant, convenienti. Aliud autem est de præceptis legis naturalis, ad quorum intimationem & propositionem sufficientem non requirebatur supernaturalis illustratione, sed sufficiebat lumen naturale.

Obj. 3. Lex naturalis præcipit amorem Dei propter se. Sed homo in statu innocentia non poterat sine gratiæ amare Deum propter se. Ergo, &c. Rep. dist. maj. Lex naturalis præcipit amorem Dei propter se, ut authoris naturæ, C. maj. Ut authoris gratiæ & gloriæ, vel, si vis, ut beatificantis creaturam rationalem per intuitivam sui visionem. N. maj. dist. min. Homo in statu innocentia non poterat sine gratiæ amare Deum propter se, ut authoris gratiæ & gloriæ, ut beatificantem creaturam rationalem per visionem sui intuitivam, C. min. Amare Deum propter se ut authorum naturæ, adeòque rerum omnium naturalium finem ultimum, N. min. Disparitas autem ratio facilis est: nam homo in statu innocentia Deum ut authorem gratiæ ac gloriæ, & objectum supernaturalis beatitudinis cognoscere non potuit sine revelatione & supernaturali illustratione, adeòque ut talem sine revelatione & supernaturali illustratione, quæ fuit gratia hominis innocentis, amare propter se non potuit. Ad Deum vero ut authorem naturæ, resumque omnium naturalium ultimum finem cognoscendum non indigebat homo in statu innocentia nisi lumine naturali; proindeque homini in statu innocentia ad diligendum Deum propter se authorem naturæ, & rerum omnium naturalium finem ultimum,

sufficiebant facultates naturales, intellectus scilicet & voluntas.

Dices. Lex naturalis præcipit amorem Dei propter se ut authoris naturæ, resumque omnium naturalium finis ultimi non qualemcumque, sed amorem, qui sit super omnia: præcipit enim homini ut Deum tanquam authorem naturæ & rerum omnium naturalium finem ultimum diligat plusquam se, & cetera omnia: præcipit enim ut dilectionem sui & ceterorum omnium referat ad dilectionem Dei. At qui diligere Deum super omnia, etiam ut authorem naturæ, & rerum omnium naturalium finem ultimum, superat vires naturæ. Ergo homo nunquam, adeòque nec in statu innocentia, potuit legi naturalis præceptum de diligendo Deo implere sine auxilio gratiæ.

R. dist. min. Diligere Deum super omnia etiam ut authorem naturæ, &c. superat vires naturæ corruptæ, & per peccatum depravatae, C. min. Superat vires naturæ sanae & integrae, N. min. At in statu innocentia natura fuit sana & integra, quare homo in statu innocentia potuit ex ipsis viribus naturæ, cum concurso naturali, & absque adiutorio superaddito diligere Deum propter se super omnia ut authorem naturæ, & rerum omnium naturalium finem ultimum. Hanc totam doctrinam tradit S. Thomas I. 2. q. 109. art. 3. in O. ubi sic loquitur: *Homo in statu naturæ integra poterat operari virtute sua naturæ bonum, quod est sibi conaturale, absque superadditione gratuitæ doni, licet non absque auxilio Dei moventis: diligere autem Deum super omnia est quiddam conaturale homini . . . . unde homo in statu naturæ integræ dilectionem sui ipsis referebat ad amorem Dei, sicut ad finem: & similiter delectationem omnium aliarum rerum: & ita Deum diligebat plusquam se ipsum, & super omnia. Sed in statu naturæ corruptæ homo ad hoc deficit secundum appetitum voluntatis rationalis, quæ propter corruptionem naturæ sequitur bonum privatum, nisi sanetur per gratiam Dei. Et ideo dicendum est, quod homo in statu naturæ integra non indigebat dono gratia superaddite naturalibus bonis ad diligendum Deum naturaliter super omnia, licet indigret auxilio Dei ad hoc cum moventis. Sed in statu naturæ corruptæ indiget homo etiam ad hoc auxilio gratie naturalam sanantem.*

Dices. Amor, quo Deus super omnia diligitur, est actus charitatis. Atqui ad actum charitatis producendum homo indigebat auxilio gratiæ in statu innocentia. Ergo homo in statu innocentia, ad producendum amorem, quo Deus super omnia diligitur, indigebat auxilio gratiæ. R. cum S. Thome art. citato ad 1. Amor, quo Deus super omnia diligitur ut principium & finis boni naturalis, est actus charitatis, N. maj. Amor, quo Deus super omnia diligitur ut amicus, & objectum supernaturalis beatitudinis, est actus charitatis, C. maj. & concessa pariter minore, & dist. conseq. Ergo homo in statu innocentia indigebat auxilio gratiæ ad producendum amorem, quo Deus super omnia diligitur ut objectum supernaturalis beatitudinis, & amicus, & quandam nobiscum habens societatem spiritualem, C. conseq. Hic enim amor habet excellentem quendam in Deum tendendam modum, ad quem sufficere non potest naturalis facultas, quantumvis sana & integra. Quo Deus super omnia diligitur ut principium & finis boni naturalis, N. conseq. Hic enim amor non habet aliquem in Deum tendendam modum, ad quem pertinere non possit naturalis facultas naturæ sanae & integræ, adjuta scilicet concurso sibi naturaliter debito: *Charitas, inquit S. Doctor, diligit Deum super omnia eminentius, quam natura; natura enim diligit Deum super omnia, prout est principium & finis naturalis boni: charitas autem secundum quod est objectum beatitudinis, & secundum quod homo habet quandam societatem spiritualem cum Deo: addit enim charitas supernaturali dilectionem Dei, promptitudinem quamdam & delectationem. Addit etiam majorem appetitionem & firmitudinem.*

At inquies. Amor, quo Deus super omnia diligitur, etiam ut est principium & finis boni naturalis, est amor Dei summus. Ergo tam supererat vires naturales naturae sanæ & integræ, quam actus charitatis, quo Deus super omnia diligitur ut objectum supernalis beatitudinis. R. dist. ant. Amor, quo Deus, &c. est amor Dei summus, quantum ad gradum dilectionis, C. ant. Nam diligere Deum super omnia, est summus gradus dilectionis. Est amor Dei summus, etiam quantum ad rationem diligendi, & modum dilectionis, N. ant. Actus enim charitatis, quo Deus super omnia diligitur ut objectum clara & intuitiva sui visione beatificans, excellentiorem habet rationem & modum diligendi Deum. Ita docet S. Thomas art. cit. ad 3. *Amor, inquit, dicitur summus, non solum quantum ad gradum dilectionis, sed etiam quantum ad rationem diligendi & dilectionis modum: & secundum hoc summus gradus dilectionis est, quo charitas diligit Deum ut beatificans.*

Iraque juxta S. Doctorem, amor quo Deus propter se diligitur ut principium & finis omnis boni naturalis, est quidem summus secundum aliquam confederationem, quatenus per illum homo diligit Deum plus quam se & carera omnia naturalia, adeoque super omnia: at non est summus simpliciter, quia quo ad rationem diligendi & modum dilectionis, supererat ut alio amore Dei, nempe ab amore charitatis, quo diligitur Deus super omnia ut objectum beatificans per claram & intuitivam sui visionem, seu ut summum bonum perfectissime possidendum; quæ ratio diligendi Deum summa est, quia alia excellentior esse non potest. Unde amor charitatis summus est non solum quoad gradum dilectionis, quatenus diligit Deum super omnia, sed etiam quoad rationem diligendi Deum; sed & summus est quoad modum dilectionis, quia diligit Deum modo proportionato rationi diligendi, adeoque modo quo alius esse non potest excellentior. Quare amor charitatis summus est simpliciter; neque mirum est, quod excedat naturalem facultatem naturæ etiam sanæ & integræ, proindeque quod homo in statu innocentia opus habuerit auxilio superaddito, confortante & elevante naturalem facultatem ad rationem illam & modum illum, quo charitas diligit Deum super omnia propter se.

RESPONSIUS II.

Homo in statu innocentia indigebat auxilio gratiae ad producendos actus virtutum infusarum fidei, spei, charitatis, &c. ad servandam legem supernaturalem, & ad perseverandum in integritate ac sanctitate accepta.

Prob. 1. pars. 1. Ex S. Angustino, lib. de corr. & grat. c. 11. ubi de Adamo sic loquitur: Nec ipsum ergo Deus sine sua gratia esse voluit, quam reliquit in eis liberum arbitrio: quoniam liberum arbitrium ad malum sufficit, ad bonum autem (quod in virtutum infusarum actibus exercendis constitutum) nihil est, nisi adjuvetur ab omnipotenti bono. 2. Ex S. Thoma 1. 2. q. 109. art. 2. in O. ubi dicit, hominem in statu naturæ integræ potuisse quidem per sua naturalia velle & operari bonum sua naturæ proportionatum, quale est bonum virtutis acquisitum; at non potuisse bonum superexcedens, quale est bonum virtutis infusa. Ratio autem a priori est, quia actus virtutum infusarum habent excellentem quendam in objectum tendendi modum, vi cuius sunt in ordine divino, & ad quem sufficere non possunt vires naturæ, quantumvis sanæ si & integræ: quare indiget non solum supernaturali illustratione, sed etiam habitibus infusis, aut saltē concipiis extraordinariori, quo confortetur, & eleveretur ad modum illum, in excellenti quadam objecti appretiacione positum; ex qua appretiacione sequitur excellens quendam actus firmitas, & ad objectum adhæsio, naturalem hominis facultatem, sanam licet & integrum, superexcedens.

Dices. Amor charitatis, quo Deus diligitur super

omnia, ut summum bonum beatificans, non est magis appretiatus Dei, quam amor naturalis; quo Deus diligitur super omnia, ut principium & finis omnis boni naturalis. Ergo auctibus virtutum infusarum gratia attribuitur excellens in objectum tendendi modus, qui superexcedat vires naturæ sanæ & integræ. R. dist. ant. Amor charitatis, quo Deus, &c. non est magis appretiatus, magis, inquam, extensivæ, aut etiam intensivæ, quam amor naturalis, quo Deus, &c. Esto. Magis specificè, N. ant. Esto igitur, quod amor charitatis nec Deum præferat pluribus objectis, nec habeat plures gradus intentionis: at habet appretiacionem Dei specificè majorem, seu perfectiorem, & altioris ordinis ad illam Dei appretiacionem, quam habet amor naturalis. Unde neg. conseq.

Secunda pars responsionis sequitur ex prima. Nam lex supernaturæ actus virtutum infusarum præcipit. Tertia pars sequitur ex secunda. Nam primus homo in integritate & sanctitate accepta permanere non poterat, nisi observando legem supernaturalem. Hinc S. Augustinus loco proximè citato ita ait: *Ifsam gratiam non habuit primus homo, qua nunquam velle esse malus, sed sane habuit, in qua si permanere velle, nunquam malus esset, & sine qua etiam cum libero arbitrio bonus esse non posset.*

ARTICULUS VI.

Utrum in statu naturæ lapsæ major sit naturæ infirmitas, quam esset in statu naturæ puræ.

Nota. Status naturæ lapsæ est præsens status, in quo natura propter peccatum ab Adamo, ut capite morali generis humani, commisum, è statu integritatis & originalis justitiae delapsa est. Duplex autem distingui potest status naturæ lapsæ; unus scilicet naturæ lapsæ, & non reparata quoad malum culpa, qualis est in non baptizatis, & originali peccato maculatis, vel baptizatis, sed mortalis alicuius personalis culpa rei; alter vero naturæ lapsæ, sed reparata per justificationis gratiam quoad malum culpa, quamvis non quoad malum pœna, quæ multiplex est, nempe rebello carnis adversus spiritum, mortalitas, morbi, aliaque incommoda, à quibus non liberarum, etiam cum justificamur. Hinc in utroque statu naturæ, non reparata scilicet, & reparata quoad malum culpa, eadem est, per se loquendo, & scilicet specialibus auxiliis, quæ naturæ debita non sunt, infirmitas, atque difficultas in exercendis bonis operibus, Jam vero, si statum naturæ lapsæ cum statu naturæ puræ comparemus, quæstio est, utrum in natura lapsa eadem sit infirmitas & difficultas, quæ foret in natura pura.

RESPONSIUS.

Major est infirmitas & difficultas circa bonum exercendum, & malum vitandum in natura lapsæ, quam foret in natura pura.

Prob. ex Conc. Tridentin. sess. 5. can. 1. ubi definitor, primum hominem Adam, cum mandatum Dei in paradiso fuisset transgressus, statim sanctitatem & justitiam, in qua constitutus fuerat, amississe, incurrisseque per offensam prævaricationis hujusmodi, iram & indignationem Dei, atque adeò mortem, quam ante illi comminatus fuerat Deus, & cum morte captivitatem sub ejus potestate, qui mortis deinde habuit imperium, hoc est, diaboli; totumque Adam per illam prævaricationem offensam secundum corpus & animam in deterius commutatum fuisse. Hæc autem postrema verba, totumque Adam, &c. vel nihil addunt superioribus, quibus dictum est, primum hominem Adam amississe sanctitatem & justitiam, quod dici non debet; vel significare primum hominem ob prævaricationem suam non solum spoliatum fuisse donis gratuitis & supernaturalibus, quibus exornatus fuerat in sua creatione, sed etiam vulneratum fuisse in naturalibus per lesionem virum natu-

Disputatio II. Articulus VI.

31

naturalium in ordine ad bonum faciendum, & vitandum malum. Quæ læsio non fuisset in statu naturæ puræ, in quo vires naturales integræ fuissent. Ergo, &c.

Prob. ratione. Ibi major est infirmitas & difficultas, ubi major est rebellio carnis adversus spiritum; major ignorantia; major propensio voluntatis ad bona sensibilia rationi contraria; ubi organa corporea deterius se habent: nam anima in suis operationibus non parum dependet ab organis corporeis; unde eo pejus operatur, quo illa se habent pejus. Atqui 1. major est rebellio carnis adversus spiritum in natura lapsa, quām esset in natura pura; quia in natura lapsa propter pravam corporis habitudinem, appetitus materialis facilius, promptius & vehementius exardecit circa sensibilia, rationi repugnantia; minus à Deo refrænatur in pœnam peccati originale, quām refrænaretur in natura pura, quæ hujusmodi peccatum non haberet; magis denique & frequentius ad turpes & inordinatos motus incitatur à dæmonibus, qui nunc liberiū tentare hominem permittuntur à Deo, quām permitterentur in natura pura, & magis fævunt, quia magis nunc invidenter homini, quām invidenter in statu naturæ puræ, in quo homo non esset ordinatus, nec tenderet ad supernaturalem beatitudinem, ad quam ipsi ordinati fuerant, & à qua in æternum sua culpa exciderunt.

2. Major est ignorantia in natura lapsa, quām esset in natura pura: intellectus enim in natura lapsa longè majorem in discernendo vero à falso difficultatem patitur, quām patetur in natura pura; tum propter vehementiores passionum astus, quibus obscuratur; tum propter majores & frequentiores dæmonum illusiones, quibus decipitur; tum propter imbecilitatem sensuum, at quibus minus adjuvatur; tum propter plurima incommoda, quibus distractitur; tum propter majores, frequentiores & diuturniores corporis ægritudines, quibus debilitatur: quare quamplurimis, ne verum discernat, impeditur modis, quibus non impeditur in statu naturæ puræ.

3. Major est in natura lapsa, quām esset in natura pura; habitualis propensio voluntatis ad prosequenda bona sensibilia, rationi repugnantia, majorque legnities ad prosequenda honesta repugnantia sensibus; quia voluntas naturaliter con�ipit cum appetitu materiali; & ad illum plurimum afficitur. At appetitus materialis ut jam dictum est, propter pravam corporis habitudinem, providentiam minus favorabilem, majorem dæmonum fævitam, multò efficeret est, multòque magis ad turpia, & alia recte rationi adversaria sua modo ferrut & propenderet, quām proponderet in natura pura.

4. Denique, organa corporea deterius se habent in natura lapsa, quām se habent in natura pura, propter minorem parentum in generando libidinem, alimentorum qualitatem, meliorem astrorum aspectum, & favorabiliorem aliarum cauſarum naturalium ordinem, naturæ puræ debitum, & quo privanetur in statu naturæ lapsæ in pœnam peccati originale.

Obj. Ex S. Thoma 1. p. q. 95. art. 1. in O. in homine post peccatum originale omnia naturalia manerunt integra. R. neg. Nam docet quidem, vel potius supponit in homine post peccatum originale omnia naturalia mansisse; at nec docet, nec supponit, mansisse integræ; & contrarium docet 1. 2. q. 109. art. 2. in O. ubi dicit, *In statu naturæ corruptæ deficere hominem ad hoc, quod secundum suam naturam potest, ut non posset totum hujusmodi bonum implere per sua naturalia; quamquam tamen, quia natura humana per peccatum non est totaliter corrupta, ut scilicet toto bono naturæ privetur, potest etiam in statu naturæ corruptæ, per virtutem sue naturæ aliquod bonum particulare agere... non tamen totum bonum sibi connaturale; ita quod in nullo deficiat, nisi prius sanetur auxilio gratie; sicut homo infirmus potest perse ipsum aliquem malum habere, non tamen perfecte potest moveri motu hominis sani, nisi sanetur auxilio medicina.* Ex

quibus colligit S. Doctor hominem in statu naturæ lapsæ auxilio gratia, naturæ superaddito, opus habere, non solum ut possit exercere actus virtutum infilarum, qui naturæ etiam sanæ vires superexcedunt, sed etiam ut possit totum bonum sibi connaturale, ad quod necesse est, ut sanetur ab ægritudine & infirmitate per peccatum originale contracta; quam sanitatem consequi non potest, nisi per gratiam naturæ superadditam: *Sic igitur, inquit Angelicus Doctor, virtute gratuita superaddita virtuti naturæ indiget homo... in statu naturæ corruptæ, quantum ad duo, scilicet ut sanetur (ad hoc ut possit totum bonum sibi connaturale) & ulterius ut bonum virtutis supernaturalis operetur.*

A. 3. in O. dicit S. Doctor, quod diligere Deum super omnia, ut principium scilicet & finem omnis boni, est quidam connaturale homini: unde homo in naturæ integræ statu per solas naturæ vires Deum plus quam se ipsum & super omnia diligebat ut principium & finem omnis naturalis boni: *Sed in statu naturæ corruptæ homo ab hoc deficit secundum appetitum voluntatis rationalis, quæ propter corruptionem naturæ sequitur bonum privatum, nisi sanetur per gratiam Dei.* Et idem homo, qui in statu naturæ integræ non indigebat dono gratia, superadditæ naturalibus bonis ad diligendum Deum naturaliter super omnia... in statu naturæ corruptæ indiget etiam ad hoc auxilio gratia naturam sanantis.

Ex his autem sic argumentor. Si in præsenti statu naturæ lapsæ naturales hominis vires non essent læsæ, posset homo in hoc statu omne bonum, quod ipsi connaturale est, posset, inquam, cum solo concursu naturaliter debito, & ab illo auxilio gratuito, viribus naturalibus superaddito: bonum enim, quod homo ex natura rei non potest sine tali auxilio, non est ipsi connaturale, sed supernaturale, aut saltem præternaturale, ut patet ex terminis. Atqui homo in hoc statu naturæ lapsæ, juxta S. Thomam, non potest omne bonum, sibi connaturale, facere cum solo concursu naturaliter debito, sed ad hoc indiget auxilio gratuito, viribus naturalibus superaddito. Ergo juxta S. Thomam, naturales hominis vires læsæ sunt & imminutæ per peccatum originale, adeoque minores sunt, minutiæ valentes in hoc statu naturæ lapsæ, quām essent in statu naturæ puræ, in quo non esset peccatum originale, per quod læderentur & imminuerentur.

Confirm. Juxta S. Thomam, diligere Deum super omnia ut principium & finem omnis boni naturalis, est homini connaturale. Ergo juxta S. Thomam, debet homo per solas vires naturales, seclusa omnibus læsione & imminutione, posse sic Deum diligere cum concursu naturaliter debito: nam si non potest, sed ad hoc præterea indiget auxilio indebito, adeoque supernaturali, seu naturæ exigentiam superante, non magis erit connaturale homini diligere Deum super omnia ut principium & finem omnis naturalis boni, quam cum diligere super omnia ut summum bonum per intuitivam sui visionem beatificans, Ergo juxta S. Thomam, in statu naturæ puræ, in quo nulla esset virtutum naturalium læsio & imminutio, homo cum solo concursu naturaliter debito posset Deum super omnia diligere ut principium & finem omnis naturalis boni. Ergo juxta S. Thomam, homo cum solo concursu naturaliter debito plus posset in statu naturæ puræ, quam posset in statu naturæ lapsæ: nam juxta eundem S. Doctorem, homo in hoc statu naturæ lapsæ sine auxilio gratuito, & superaddito naturæ, eamque sanante, non potest Deum super omnia diligere, etiam ut principium & finem omnis naturalis boni. Ergo juxta S. Thomam, naturales hominis vires maiores & valentiores essent in natura pura, quām sint in natura lapsæ, in qua homo, quia bono naturæ non privatur totaliter, potest adhuc aliquod bonum sibi connaturale agere per virtutem naturæ sue; at non potest omne sine auxilio sanante, quia bono naturæ privatur ex parte; atque ita se habet ad modum

dum ægroti, qui potest per se ipsum aliquem motum habere, quia vires ejus per ægritudinem non sunt penitus extintæ; at non potest perfectè moveri motu hominis sani, sine auxilio medicinæ, propter virium immunitiæ.

ARTICULUS VII.

Verum gratia sanitatis & gratia medicinalis discrimen exparetur.

PROPOSITIO I.

ADAMUS in statu innocentia ad faciendum bonum & vitandum malum modo salutari, indigebat supernaturali illustratione.

Prob. 1. ex S. Augustino lib. de natura & gratia cap. 48. ubi in hac Pelagii verba, *Simili ergo modo de non peccandi possibilitate intelligentiam est. Quod non peccare nostrum sit, posse vero non peccare, non nostrum; ita differit; Si de integritate & sanitate hominis natura loqueretur, quam modo non habemus... neos si recte diceret, quod non peccare, nostrum tantummodo sit, quamvis peccare nostrum esset: nam & ibi esset adiutorium Dei, & tanquam lumen sanis oculis, quo adjuti videant, se præbere voluntibus.* Juxta S. Augustinum, in statu innocentia peccare, nostrum est tantummodo, qui ad peccandum non indigemus speciali auxilio Dei. At propter oppositam rationem fallum est, quod non peccare tantummodo nostrum esset; nam ad non peccandum, speciali aliquo Dei adiutorio, reliquis, quibus potiremur, gratitatis donis superaddito, indigeremus, quod adiutorium esset menti nostræ tanquam lumen sanis oculis. Adiutorium autem illud, quod nobis esset, tanquam lumen sanis oculis, aliud profectò esse non posset, quia illustratio cælitus immissa, qua quid & quomodo agendum, quid & quomodo vitandum esset, nobis ostenderetur. Ergo ex S. Augustino, &c.

Prob. 2. Homo in nullo statu potest, adedque in statu innocentia non poterat velle & operari sive naturaliter sive supernaturali, sive prævia cogitatione directa volitionis & operationis. Sed hæc cogitatio volitionis & operationis directa, vel est prima aliqua cogitatio; vel ex prima aliqua cogitatione propter connexionem aut affinitatem naturali necessitate mediata aut immediate sequitur; vel denique ex ea per discrūm deducitur mediata aut immediate. Ergo homo in statu innocentia non poterat velle & operari supernaturali sine prima aliqua cogitatione, & quidem volitioni & operationi supernaturali proportionata, adedque sine prima aliqua cogitatione supernaturali. Atqui prima cogitatio naturalis, proinde à fortiori supernaturali, non est in potestate hominis, in quocumque tandem statu supponatur existere: *Quia, inquit S. Augustinus lib. 3. de lib. arb. cap. 25. voluntatem non alicit ad faciendum quodlibet, nisi aliquod visum: quid autem quisque vel sumat, vel respiciat, est in potestate; sed quo viso tangatur, nulla potestas est.* Quod tam dicit S. Doctor pro statu innocentia, quā pro quocumque alio statu, ut patet ex subsequentibus. Ergo homo in statu innocentia non poterat velle & operari supernaturali sine cogitatione supernaturali, quia non erat in ejus potestate, adedque sine cogitatione, ad quā intellectus ejus à Deo ut auctore gratia elevaretur & determinaretur: si enim non erat in hominis potestate, non poterat aliunde esse, quā à Deo elevante & determinante intellectum hominis. Unde illud Apostoli 1. Cor. cap. 3. *Non quod sufficiens sumus cogitare aliquid à nobis, quasi ex nobis, sed sufficiens nostra ex Deo est; tam ad hominem innocentem pertinet, quā ad hominem lapsum.* Ergo, quod probandum erat, homo in statu innocentia, ad faciendum bonum & vitandum malum modo salutari, indigebat supernaturali illustratione; cum supernaturali illustratio sit supernaturali cogitatio, ad quam intellectus hominis à Deo elevatur & determinatur.

tio, ad quam intellectus hominis à Deo elevatur & determinatur,

PROPOSITIO II.

ADAMUS in statu innocentia, ad faciendum bonum, sicut oportet ad salutem, non indigebat supernaturali motu indeliberato complacentia vel desiderii, quo voluntati bonum, per supernaturalem illustrationem propositum, suaviter placet.

Prob. Nam posita supernaturali illustratione, qua bonum salutare proponebatur voluntati Adami in statu innocentia, Adami voluntas, secluso supernaturali motu indeliberato complacentia vel desiderii circa illud bonum, habebat omnia ad illud, sicut oportet faciendum necessaria. Ergo, &c. *Prob. ant.* Nam habebat, 1. habitus supernaturales, quibus erat intrinsecè & permanenter habilis ad operandum supernaturaliter. 2. Indifferentiam activam expeditissimam vi cuius, supposita sufficiente cognitione ad operandum supernaturaliter, poterat pro arbitrio uti supernaturalibus illis habitibus, quibus erat in structa. 3. Donum integratissimum, quo sana erat & robusta, seu vi cuius intrinsecus nihil aderat, quo impediretur, vel retardaretur à prosecutione boni salutari, seu à volitione & operatione salutari. 4. Sufficientem ad bonum salutare bene volendum & operandum cognitionem, ut supponitur.

Ex his autem facilè intelligitur, Adamum in statu innocentia ad malum vitandum salutariter non indiguisse supernaturali motu indeliberato disiplentia vel fuga circa illud, aut complacentia vel desiderii circa bonum propositum: facilè enim intelligitur, quod voluntas Adami in statu innocentia divinitus illustrata circa malum vitandum, & modum illud salutariter vitandi, omnia ad illud fugiendum & salutariter fugiendum necessaria habebat, secluso omni motu indeliberato sive disiplentia vel fuga circa illud, sive complacentia vel desiderii circa bonum propositum.

Hanc porrò doctrinam non potest non admittere Jansenius, qui gratiam medicinalem, quā à gratia sanitatis vult essentialiter esse diversam, constituit in cælesti suavitate seu delectatione, & probat toto sero libro quarto de gratia Christi Salvatoris. C. 1. sic loquitur: *Vestigis igitur sanctissimi & securissimi Doctoris inherere qui statuerit, non multum in ista difficultate, quæ tantopere recentiorum industriam exercuit, laborabit. Videbit enim perspicue ex omnibus operibus eius ac locis inter se concinenteribus, gratiam istam Christi Salvatoris medicinalem, quam efficacem Schola vocat, non aliud esse, quam cælestem quandam atque ineffabilem suavitatem, seu spiritalem delectationem, qua voluntas preventur & fletur, ad volendum faciendumque quicquid eam Deus velle & facere constituerit.*

Per hanc autem cælestem suavitatem seu delectationem, in qua gratiam medicinalem constituit, non alius intelligit, quā supernaturalem motum indeliberatum complacentia vel desiderii circa bonum salutare. Pater vel ex solo titulo, quem præfigit capitulo undecimo ejusdem libri. *Delectatio ista cælestis, secundum Augustini mentem, est actus vitalis & indeliberatus animæ; & quidem amoris ac desiderii, præcedens consensum, ac delectationem illam, qua & quies animi & gaudium dicitur.* Ex quibus sic argumentor breviter. Gratia medicinalis, juxta Jansenium, consistit in cælesti delectatione, hoc est, in vitali & indeliberato motu animæ, quo anima delectatur bono salutari. Ergo vel Adamus in statu innocentia ad bonum volendum & operandum modo salutari, non indigebat vitali & indeliberato motu animæ, quo voluntati suaviter placet bonum salutare; vel gratia sanitatis non fuit diversa quoad substantiam à gratia medicinali. Secundum repugnat Jansenii doctrina. Ergo, &c.

Confirm. Quia juxta Jansenium eod. lib. c. 7. delectationis necessitas erit ex infirmitate voluntatis,

qua

qua sit, ut nihil boni amplecti possit, nisi delectet. Hec autem infirmitas, juxta eundem, non fuit in statu innocentiae, in quo voluntas fuit sana & robusta propter donum integratitatis: nec nisi propter privationem hujus doni voluntas est nunc infirma, adeoque ad bonum salutare volendum & operandum nunc indiger delectatione coelesti, seu vitali & indeliberato motu anima, quo suaviter placet bonum salutare. Ergo juxta Jansenium, hic animae motus non fuit Adamo necessarius ad volendum & operandum bonum salutare in statu innocentiae.

Adde quod juxta Jansenii principia, Adamus habere non potuerit coelestem delectationem in statu innocentiae, sine jactura libertatis indifferentiae: cum enim in hoc statu non habuerit terrenam delectationem, qua in indeliberatis concupiscentiae motibus consistit, si coelestem habuit, solam habuit, & consequenter, secundum principia Jansenii, fuit ab illa antecedenter & insuperabiliter obligatus ad alteram partem contrarietas, nempe ad volendum & operandum bonum; sicut secundum eadem principia, in praesenti statu, antequam gratia medicinalem accipiat, quia terrenam habet delectationem, & solam habet, ab ea antecedenter & irresistibiliter ad alteram partem contrarietas, nempe ad malum volendum & operandum, determinatus est. Itaque unum è duobus eligat Jansenius, aut quod Adamus non habuerit libetatem contrarietas in statu innocentiae; vel quod in eo statu caruerit delectatione coelesti, adeoque nec illa indigerit ad volendum & operandum bonum salutare.

PROPOSITIO III.

Homo in statu naturae lapse, ad bonum volendum & operandum sicut oportet ad salutem, indiger supernaturali illustratione, & supernaturali motu indeliberato complacentia vel desiderii, quo voluntas delectatur bono salutari.

Prob. 1. utraque pars propositionis, ex S. Augustino, lib. de spir. & litt. c. 3. Hos autem dicimus, inquit, humanam voluntatem (in hoc statu naturae lapse) sicut divinitus adiuvari ad faciendam iustitiam, ut preter quod creatus est homo cum libero arbitrio voluntatis, præterque doctrinam (non solum fornicatio, sed etiam intrinsecus per illustrationem propositam) qua precipitum quemadmodum vivere debet, accipiat Spiritum Sanctum, quo fiat in animo eius delectatio dilectionis summi illius atque incommutabilis boni, quod est Deus .... ut hoc sibi, velut arrha data gratuitu muneris, inardescat inhaerere Creatori, atque inflammatur accedere ad participationem illius veri luminis, ut ex illo ei bene sit à quo habet ut sit. Nam neque liberum arbitrium quicquam nisi ad peccandum valeret, si lateat veritatis via (ecce necessitas supernaturalis illustrationis, & cum id quod agendum, & quo intendendum est, cœperit non latere nisi etiam delectet, (ecce necessitas supernaturalis illius motus indeliberati, quo bonum salutare arridet voluntati) & ameritur, (en boni salutaris amor deliberatus & efficax, ejusdem boni indeliberatam delectationem præsupponens,) non agitur, non suscipitur, non bene vivitur. Ut autem diligatur (deliberare scilicet & efficaciter) charitas Dei (hoc est summi illius atque incommutabilis boni, quod Deus est, dilectio indeliberata, qua inhaerere Creatori inardescit voluntas, atque inflammatur accedere ad participationem illius veri luminis,) diffunditur in cordibus nostris, non per arbitrium liberum, quod surgit ex nobis, sed per Spiritum Sanctum, qui datus est nobis.

Prob. 2. ratione pro prima parte, seu pro necessitate illustrationis. Nam quod dictum est ad afferendam illustrationem necessitatem pro statu innocentiae, tam, in & à fortiori valeret ad afferendam pro statu naturae lapse. Itaque homo in praesenti statu ad volendum & operandum supernaturaliter, indiger prima aliqua cogitatione, qua sit volitioni & operationi supernaturali proportionata, adeoque supernaturalis sit. Ergo ad volendum & operandum super-

Simonne Theol. Tom. II.

naturaliter, indiger aliqua cogitatione supernaturali, qua non est in ejus potestate: cum nequidem prima cogitatio naturalis sit in potestate hominis. Ergo ad volendum & operandum supernaturaliter, indiger cogitatione aliqua supernaturali, à Deo immisfa, hoc est, cogitatione aliqua supernaturali, ad quam intellectus ejus à Deo elevetur, & determinetur. Ergo ad volendum & operandum supernaturaliter, indiger supernaturali illustratione: supernaturalis enim cogitatio, ad quam Deus per se elevat & determinat intellectum hominis, dicitur & est supernaturalis illustratio.

Præterea, homo ad volendum & operandum supernaturaliter, indiger cogitatione directiva volitionis & operationis supernaturalis. Atqui hæc cogitatio vel est delibera & imperata à voluntate, vel indeliberata & omne libertatis exercitum antecedens. Si primum: est actus fidei. Omnis autem actus fidei supponit illustrationem supernaturalem ostendentem intellectui objectum revelatum & revelationem divinam sicut oportet ad supernaturalis assensum. Si secundum, vel ad eam intellectus determinatur à causa aliqua naturali, vel à Deo ut auctore naturæ, vel denique à Deo ut auctore gratiæ. Non primum: nam ulla causa naturalis determinare potest ad cogitationem supernaturalem. Non etiam secundum: nam Deus, ut auctore naturæ, non determinat, nisi ad cogitationem naturalis. Ergo tertium dici debet, nempe quod Deus ut auctore gratiæ, intellectum eleveret & determinaret ad hanc cogitationem indeliberatam, quæ proinde erit supernaturalis illustratio. Ergo quod probandum erat, homo non potest velle & operari supernaturaliter, sine prævia aliqua illustratione supernaturali, qua vel per se immediatè exhibet intellectui objectum salutare, qua tale, & modum salutarem illud volendi & operandi; vel certè alteri supernaturali cogitationi id præstanti, prælucet.

Prob. 3. ratione pro secunda parte, seu pro necessitate supernaturalis motus indeliberati complacentie, vel desiderii circa bonum salutare. Quia ex peccato originali tanta in voluntate relictæ est infirmitas, & voluntas ita effera concupiscentie vinculis constricta tenetur, ut, quantumvis coelesti lumine perfusa, & supernaturalibus habitibus instruata, nullatenus valeat assurgere ad bonum salutare volendum & operandum modo salutari, nisi exciteret, sanetur & corroboretur per motum illum indeliberatum, qui natura corrupta vires omnino superat, & quem Deus mirabiliter & ineffabiliter operatur in voluntate, quam elevat & determinat ad amorem & desiderium boni, quod alioquin quæ salutare, per corpus, quod corrumptur, aggravata, fastidiret, atqui ita fastidiret, ut illud nunquam vellat & operaretur, sicut oportet.

PROPOSITIO IV.

Gratia sanitatis in supernaturali illustratione, & in sola supernaturali illustratione consistebat.

Prob. 1. pars. Gratia sanitatis erat auxilium actuale & transiens, donis permanentibus, tam naturalibus, quam supernaturalibus, hoc est, libero voluntatis arbitrio, habitibus virtutum infusarum, & dono integratitatis superadditum, quo Adamus in statu innocentiae indigebat ad bonum volendum & agendum utiliter ad salutem. Atqui tale auxilium vel totaliter, vel saltem partialiter consistebat in supernaturali illustratione: nam, ut constat ex Prop. 1. Adamus in statu innocentiae supernaturali illustratione indigebat ad faciendum bonum, & vitandum malum utiliter ad salutem. Ergo, &c.

Prob. 2. pars. Nam si ad gratiam sanitatis præter supernaturali illustrationem pertinebat aliquod aliud auxilium actuale & transiens, certè supernaturalis motus indeliberatus complacentia vel desiderii circa bonum salutare. Atqui hoc dici non potest: ut enim constat ex Prop. II. Adamus in statu innocentiae ad faciendum bonum & vitandum malum utiliter ad salutem tali motu non indigebat. Ergo, &c.

C Di-

Dices. Voluntas Adami in statu innocentia habebat supernaturales hujusmodi motus indeliberatos, quibus suaviter ei placebat bonum salutare, & ad illud delibera&te amplectendum accendebat, ut dicit S. Augustinus, lib. 14. de Civ. cap. 13. ubi loquens de voluntate Adami innocentis, sic ait: *Si voluntas in amore superioris immutabilis boni, a quo illustratur ut videret, & accendeatur ut amaret, stabilis permaneret, non inde ad sibi placendum averteretur, & ex hoc tenebresceret, & frigesceret.* Ergo non hunc supernaturalis illustratio, sed etiam supernaturalis motus indeliberatus complacentia vel desiderii, quo voluntas Adami de bono salutari delectabatur, pertinebat ad gratiam sanitatis.

R. 1. Jansenio, contra quem potissimum hic agimus, antecedens negandum esse, nisi velit totam systematis sui molem ruere: tota enim in cunctis huic principio: *Quod amplius nos delectat, indeliberate feliciter, secundum id velim & operemur necesse est.* Hoc autem principium manifeste falsum est, si Adamus in statu innocentia supernaturalem habuit delectationem indeliberatam circa bonum salutare: nam si habuit, cum aliunde non haberet oppositam delectationem terrenam indeliberatam circa malum bono salutari oppositum, manifestum est illum tunc amplius indeliberate delectatum, in modo unicè delectatum fuisse bono salutari, quod tamen non voluit & operatus est necessario, sed è contra velle vel non velle, operari vel non operari potuit pro arbitrio, ut milles aferit ipse Jansenius. Sed

R. 2. Concesso antecedente, nego conseq. Itaque Adamus in statu innocentia habuit quidem supernaturales motus indeliberatos, quibus sibi complacebat in bono salutari, vel illud desiderabat indeliberate, antequam, plena accidente advertentia intellectus, illud delibera&te diligenter, vel desideraret: at tamen motus illi non erant actualis gratia, tum quia illis non indigebat Adamus innocens ad volendum & operandum bonum salutare; tum quia illos Deus non infundebat & operabatur per se, sicut per se infundebat & operabatur supernaturalis illustrationem: mente enim Adami cœlitus illustrata circa bonum salutare, voluntas ejus, habitibus infusis instructa, & dono integratatis corroborata, continuo, & naturali necessitate in motus illos exceppebat, adjuta sola concupiscentia generali, qualis debebatur in statu elevationis. Quare in statu innocentia supernaturales complacientia vel desiderii circa bonum salutare motus indeliberati non magis erant actualis gratia, quam delibera&te; sed sicut supernaturales complacentia vel desiderii circa bonum salutare motus delibera&te non erant actualis gratia, sed effectus actualis gratia; ita & indeliberati.

PROPOSITIO V.

Gratia medicinalis, ad volendum & operandum bonum, sicut oportet ad salutem, necessaria, consistit non solum in supernaturali illustratione, sed etiam in supernaturali motione voluntatis indeliberata, quascilicet voluntas sibi complacet in bono salutari, vel illud desiderat indeliberata, adeoque illo indeliberate delectatur.

Quod gratia medicinalis consistat saltem ex parte in supernaturali illustratione ab omnibus asseritur, & adhuc probatur breviter. Gratia medicinalis est auxilium actuale, transiens, libero voluntatis arbitrio, & habitibus infusis superadditum, & anima intrinsecum, seu in anima, tanquam in subiecto receptum, sine quo in praesenti statu non potest homo velle & operari bonum salutare. Atque supernaturalis illustratione est auxilium actuale, transiens, &c. ut per se clarum est; & sine supernaturali illustratione non potest homo in praesenti statu velle & operari bonum salutare, ut patet ex dictis Prop. III.

Quod gratia medicinalis præter supernaturalem illustrationem includat supernaturalem voluntatis motionem indeliberatam, &c. probatur. Nam 1. motio illa est aliquid actuale, transiens, receptum in anti-

ma, tanquam in subiecto, & distinctum ab omni alia qualitate permanente, tam naturali, quam supernaturali: est enim actus vitalis animæ.

2. Motionem illam in homine lapso Deus tam immittit, & per se operatur, quam immittit, & per se operatur supernaturalem illustrationem: nani in praesenti statu voluntas nostra, quantumvis cœlitus illustrata circa bonum salutare, in modo & instructa habitibus virtutum supernaturalium, non potest in ejusmodi motiones per se erumpere, & erumpendo sursum affigere, propter pondus carnalis concupiscentie, ipsam ad ima continuo deprimens. Unde siue homo non illustratur sicut oportet, circa bonum salutare, nisi Deus in ejus intellectu modo quodam ineffabiliter operetur; ita nec, quantumvis circa bonum salutare illustratus, ad bonum salutare, sicut oportet, afficitur motu aliquo indeliberato, nisi Deus, cum intellectu ejus illustrat, ineffabiliter quoque modo operetur in ejus voluntate, eamque necessiter ad actum aliquem indeliberatum, quo velut pondere quodam inclinatur, & quo bonum salutare, quod antea non placebat, aut etiam displacebat, incipit placere, & tantum placere, quantum necesse est, ut possit illud velle & operari sicut oportet ad salutem. Hæc igitur indeliberata voluntatis motio, de qua loquimur, nunc speciale beneficium est, quod à Deo misericorditer confertur, tamque speciale beneficium, & tam misericorditer à Deo collatum, quam supernaturalis illustratio speciale beneficium est, & à Deo confertur misericorditer. Igitur tam pertinet ad gratiam status natura lapsæ. Nam

3. Hæc indeliberata voluntatis motio ad volendum & operandum bonum salutare, non minus homini lapsi necessaria est, quam illustratio supernaturalis, ut passim inculcat S. Augustinus. Ejus verba, lib. de spir. & lit. cap. 3. jam supra retulimus. Sic etiam ait lib. 2. de pecc. mer. & rem. cap. 19. *Nos autem, quantum concessum est, sapiemus & intelligamus, si possumus, Dominum Deum bonum ideo etiam Sanctis suis ad aliquid operis justitiam aliquando non tribuere, vel certam scientiam, vel vietrem delectationem, ut cognoscant non a se ipsis, sed ab illo sibi esse lucem, qua illuminent tenebra eorum, & suavitatem qua de fructum suum terra eorum.* Cum autem ab illo illius adjutorium deprecamur ad faciendam perficiendamque justitiam, quid alius deprecamur, quam ut aperiat quod latebat, & suave faciat quod non delectaret: quia & hoc ab illo esse deprecandum, ejus gratia deditum, dum antea lateret: ejus gratia dileximus, dum antea non delectaret: ut qui gloriantur, non in se, sed in Domino glorietur.

Itaque juxta S. Doctorem, Deus etiam Sanctis gratiam ad opus aliquod pietatis faciendum necessariam aliquando denegat, vel non tribuendo certam scientiam, hoc est supernaturalem illustrationem, sine qua later bonum, quod agendum est; aut vietrem delectationem, hoc est, supernaturalem voluntatis motionem indeliberatam, sine qua bonum, quod agendum est, non placet, quomodo voluntati aptum est, ut illud velle & agat. Juxta S. Doctorem igitur, ad opera pietatis facienda indigenus non solum supernaturali illustratione, sed etiam supernaturale voluntatis motione indeliberata, qua suave fit nobis bonum, quod nobis per supernaturalem illustrationem ostenditur. Unde cum à Deo adjutorium ad faciendam perficiendamque justitiam necessarium petimus, utramque gratiam, illustrationem, & indeliberatam voluntatis motionem, qua quomodo nobis congruit, de bono delectamur, petimus. Denique cum neque quod faciendum est, cognoscamus, neque cognitum facere diligamus sine speciali Dei beneficio, seu adjutorio, non est cur in nobis gloriemur, cum bonum facimus, nec gloriamur est, nisi in Domino, qui, ut bonum faciamus, misericorditer & quod latebat, aperit, & quod non delectabat, suave facit.

Hujus indeliberatae motionis, qua voluntati suave fit bonum salutare, necessitatem ad opera pietatis,

con-

contra Pelagianos olim acriter defenderunt Catholici, & definierunt Concilia, ut patet ex Can. 4. Concilii Milevitani, in quo dicitur: *Quisquis dixerit gratiam Dei per Jesum Christum Dominum nostrum, propter hoc nos tantum adjuvare ad non peccandum, quia per ipsam nobis relevatur & aperitur intelligentia mandatorum, ut sciamus quid appetere, quid vitare debeamus; non autem per illam praestari, ut quod faciendum cognoverimus, etiam facere diligamus, atque valeamus, anathema sit.*

Ex dictis autem haec enim sic adhuc argumentor breviter. Gratia medicinalis est auxilium actualis, transiens, ab omni alio dono tam naturali quam supernaturali distinctum, & receptum in anima, tanquam in subiecto, quo voluntas indiget ad bene volendum & operandum, sicut oportet ad salutem. Atque hoc auxilium complectitur praefer supernaturalem mentis illustrationem, qua scimus quid appetere, quid vitare debemus supernaturalem voluntatis motionem, qua voluntas indeliberata afficitur ad bonum salutare, eoque delectatur indeliberata. Ergo gratia medicinalis complexum est ex supernaturalem mentis illustratione & supernaturalem voluntatis motione, qua voluntati bonum salutare suaviter placet.

PROPOSITIO. VI.

Gratia igitur sanitatis & medicinalis discrimen in eo positum est, quod gratia sanitatis est tantum supernaturalis illustratio mentis; gratia vero medicinalis est supernaturalis illustratio mentis simul, & supernaturalis motio voluntatis indeliberata, qua bonum salutare, per supernaturalem mentis illustrationem propositum, suaviter placet voluntati.

Pater ex dictis haec enim hoc autem utriusque gratiae discrimen, in quo nobis consentit Petavius tom. I, Theolog. dogm. 1. 10. c. 16. cum aliis recentioribus non paucis ortum habet ex differentia utriusque status naturae scilicet innocentis, & lapse. Hoc docet S. Augustinus lib. de correptione & gratia, cap. 11. ubi sic loquitur. *Quid ergo? Adam non habuit Dei gratiam? Imo vero habuit magnam, sed disparem. Ille in bonis erat, que bonitatem sui conditoris accepert; neque enim ea bona & ille suis meritis comparaverat, in quibus prorsus nullum patiebatur malum. Sancti vero in hac vita, ad quos pertinet liberationis hec gratia, in malis sunt, ex quibus clamant ad Deum. Libera nos a malo.... Ille non opus habebat eadu-jutorio, quod implorant isti, cum dicunt: Vide aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis mea, & captivantem me in lege peccati, qua est in membris meis.... quoniam in eis caro concupiscit adversus spiritum, & spiritus adversus carnem; atque in tali certamine laborantes ac periclitantes, dari sibi pugnandi vincendique virtutem per Christi gratiam posunt. Ille vero nulla tali rixa a se ipso adversus se ipsum tentatus atque turbatus, in illo beatitudinis loco sua secum pace fruebatur. Proinde etsi non interim latiore nuno, verumtamen potentiore gratia indigent isti.*

Juxta S. Doctorem, Adamus in statu innocentiae magnam quidem habuit gratiam, sed diversam ab ea, quam implorant Sancti in statu naturae lapse: quia Adamus in statu naturae innocentis in bonis erat, in quibus nullum prorsus patiebatur malum; Sancti vero in statu naturae lapse in malis sunt, quoniam in eis caro concupisicit adversus spiritum, & in hoc intestino certamine perpetuo laborant ac periclitantur: cum Adamus in statu innocentiae nulla tali rixa a se ipso adversus se ipsum tentatus, atque turbatus, sua secum pace frueretur.

In statu innocentiae propter donum integratatis intestina pace fruebatur homo, & ita voluntas ejus aliunde supernaturibus donis ditata, fortis erat, lana, alacris, vigil, & ad bonum quodlibet valens atque expedita: unde ad bonum salutare volendum & operandum non alia indigebat actuali gratia, quam gratia illustrationis quid volendum, quid vero volendum est ostendens. At in statu naturae lapse propter

Simonnet Theol. Tom. II.

intestinam & continuam carnis adversus spiritum humanum, voluntas hominis etiam justi infirma est, iners, torpens, somnolenta, & bonum quodlibet salutare naufragans, atque fastidens: quare ad bene volendum & agendum, sicut ad salutem oportet, planè impossitum est, quantumvis divina luce collustrata, nisi etiam excitetur, erigatur sufficiatur, & à naufragio sua liberetur per celestem illam delectationem, qua gratum & jucundum ei efficitur bonum salutare. Unde, ut ait S. Doctor lib. 2. de pecc. mer. & rem. c. 19. cùm à Deo illius adjutorium deprecari ad faciendum perficiendumque iustitiam: deprecari non solum ut aperiat quod latebat, sed etiam ut suave faciat quod non delectabat: quandoquidem, ut idem ait lib. de spir. & litt. c. 3. *Cum id, quod agendum & quo intendendum est, caperit non latere, nisi etiam delectet & ametur, non agitur, non suscipitur, non bene vivitur.*

RESPONSIo VII.

Discrimen gratiae medicinalis à gratia sanitatis substantiali est.

Prob. Nam illæ gratiae inter se differunt substantialiter, quarum una sicut tantum mentis illustratio, altera vero est etiam & præcipue cœlestis delectatio. Atque gratia sanitatis sicut tantum mentis illustratio gratia vero medicinalis est etiam & præcipue cœlestis delectatio. Ergo, &c. Major per se clara est. Minorem autem sive probavimus. Ergo, &c. Dixi cœlestem delectationem præcipuum esse partem gratiae medicinalis: nam illud in gratia medicinali præcipuum censeri debet, per quod gratia medicinalis non solum distinguitur à gratia sanitatis, cique supereminet, sed etiam in esse gratia medicinalis constituitur. Sed gratia medicinalis non solum distinguitur à gratia sanitatis, cique supereminet, sed etiam medicinalis est, qua cœlestis est illa & indeliberata suavitas, qua fructum suum dat terra nostra: aegritudini enim, quam ex originali culpa contraximus, medetur, & amissas arbitrii restituit vires, gratum nobis reddendo bonum salutare, quod antea non gratum aut etiam ingratum nobis erat, atque ita, quoties scilicet congrua est præstat, ut bonum illud agere non solum valeamus, sed etiam deliberatè velimus, & diligamus.

Porro observandum est hic à nobis cum gratia sanitatis conferri gratiam medicinalem, non quamlibet, sed perfectam; qua scilicet perfectè sanat & aegritudinem, ex originali peccato contractam, praestando scilicet, ut bonum facere & malum vitare valeamus, atque re ipsa, si congrua est, bonum facere & malum vitare velimus ex affectu iustitiae, quod certè gratia medicinalis præstat non potest, nisi bonum salutare nobis gratum & suave efficiendo. Nolumus autem gratiam medicinalem cœlesti delectatione sic definire generaliter, ut ad eam pertinere negetur supernaturalis poenarum à Deo infligendarum timor, quo Deus voluntatem humanam utiliter concutit, in ea per se operando certo & nobis ineffabili modo.

1. Timor ille est gratia, ut docet S. Augustinus hom. 50. ubi Deum sic loquenter inducit. *Adfuit suus, non defuit locus, non defuit tempus; ut non consentires ergo terris. Agnoscere ergo gratiam ejus, cui debes & quod non admisisti. 2. Est gratia medicinalis, ut docet idem S. Doctor, tract. 9. in epist. Joan. ubi sic ait: Qui sine timore est, non poterit iustificari. Opus est ergo ut timor intret primo, per quem veniat charitas, timor medicamentum, charitas sanitatis. His autem verbis manifeste loquitur de timore servili, non de timore casto: loquitur enim de timore, qui præcedit charitatem. At timor castus non præcedit charitatem, sed eam supponit. 3. Est gratia per Christum: nam in hoc statu naturae lapse nihil gratia accipit homo, nisi propter merita Christi.*

Ita gratia medicinalis in genere præter supernaturalem mentis illustrationem, dicit indeliberatam

C 2 ali-

aliquam voluntatis motionem supernaturalem, quia voluntas somnolenta excitatur, prostrata erigitur, & infirma corroboratur ad faciendum bonum, vel ad malum vitandum. Duplex distingui potest & debet, una scilicet perfecta, & altera imperfecta. Perfecta dicitur ea, quae perfecte sanat voluntatem; imperfecta vero, quae imperfecte tantum sanat. Prima delectat voluntatem; secunda vero terrer. Cum prima voluntas bonum facit, vel ut placeat Deo, vel ut ab eo cœlestem gloriam accipiat; item malum vitat, vel ne Deo displaceat, vel ne ab eo separetur. Cum secunda voluntas bonum facit, & malum vitat, ne a Deo puniatur. Prima supernaturalis est illustratio mentis simul, & cœlestis quedam suavitatis indelibera, vi cuius voluntas delectat exercitio operum pietatis, & observatione mandatorum divinorum. Secunda supernaturalis est illustratio mentis simul, & supernaturalis timor indelibera, vi cuius voluntas exhortat gehennam, & alias penas, quas Deus minatur peccatoribus. De prima denique semper, aut ferè semper loquitur S. Augustinus, cum de gratia medicinali contra Pelagianos disputat.

ARTICULUS VIII.

Solvitur objectio petita à libro, quem scripsit
S. Augustinus de correptione &
gratia.

Ob. cum Calvinio & Jansenio. S. Augustinus, lib. de corr. & grat. cap. 11. & 12. disputans de gratia sanitatis & medicinalis discrimine, has gratias in hoc differre docet, quod gratia sanitatis in operando penderet à libero voluntatu nutu; ita ut in statu innocentiae, in quo expedita circa bonum & malum libertate indifferentie fruebatur primus homo, voluntas eius posset pro arbitrio consentire vel diffentire gratiae, adeoque cum & sub gratia bonum vel non velle, operari vel non operari; gratia vero medicinalis in operando non penderat à libero nutu voluntatis, quia liberum hunc nutrum jam habere non potest voluntas, utpote per peccatum originale spoliata libertate contrarietas, omnique indifferentia activa, seu facultate se ipsam determinandi, unde sub gratia medicinali vult & operatur bonum, non quia se ipsa determinat, sed quia à gratia irresistibiliter determinatur ad illud volendum & operandum; atque etenim nunc liberè vult & operatur bonum, quatenus illud vult & operatur spontaneè, cum plena rationis advertentia. Ergo, &c.

R. neg. ant. quod non Catholicam doctrinam, quia certe fuit Augustini doctrina, sed hereticam, ab Ecclesia anathematizatam, & à doctrina S. Doctorem proposita alienam continet. Nam 1. S. Augustinus, quod vel solum ad exsuffrandam Calvini & Jansenii suppositionem sufficit laudans capitibus gratiam Adamo ad perseverandum in statu innocentiae datam non comparat cum gratia medicinali qualibet, sed cum ea tantum, quæ misericorditer ab aeterno preparata est, & in tempore datur electis ad perseverandum in statu iustitiae. Hoc vel prima capituli lectio manifeste ostendit. 2. Docet quidem gratiam Adamo innocentiae datam ad perseverandum in statu innocentiae, diversam fuisse à gratia, quæ datur electis ad perseverandum in statu iustitiae. *Quid ergo, inquit, Adam non habuit gratiam? In eo vero habuit magnam, sed disparem.* At minimè docet in eo disparem fuisse, quod Adamus innocens ei obtemperare vel refragari, cum ea bonum velle vel non velle, & agere vel non agere posset pro arbitrio; electi vero gratiae medicinali non possint refragari, cum gratia medicinali non possint non velle & operari bonum. Et vero disparem gratia sanitatis à gratia medicinali electis ad perseverandum data, repetit S. Doctor à disparitate statuum naturæ innocentis & lapæ, & hanc disparitatem constituit, non in eo quod homo in primo statu habuerit acti-
vam indifferentiam circa bonum & malum, in se-
cundo vero non amplius habeat; sed in eo quod

continuò obnoxius sit in secundo statu inordinatis concupiscentia mortibus, à quibus liber erat in primo proper donum integratatis, adeoque in secundo statu in ordine ad volendum bonum & vitandum malum sicut oportet, languorem & infirmitatem contraxerit, cum circa irrumque sanus & robustus esset in primo statu. Hinc autem sequitur quidem, quod homo in hoc statu potentiore indiget auxilio ad faciendum bonum & vitandum malum sicut oportet, minimè vero, quod indiget auxilio ad bene volendum & operandum irresistibiliter flectente & applicante voluntatem. Gratia igitur & immerito dicitur S. Doctor, in eo utriusque gratiae discrimen ponere, quod una, nempe medicinalis voluntatem flectat & applicet irresistibiliter; gratia vero sanitatis non sic flecteret & applicaret voluntatem, sed ei liberum relinquere indifferentia sua exercitum.

At inquires. In quo ergo S. Augustinus docet gratiam sanitatis à medicinali differre? R. S. Doctorem capitibus laudatis multiplex afferre discrimen, sed sine prejudio liberatis indifferentiae circa bonum & malum pro statu praesenti, quam libertatem etiam circa bonum volendum vel non volendum pro arbitrio aut non amissam, aut cerè non amissam irreparabiliter, constanter tenuit cum Catholica Ecclesia, ut suo loco fusse & accuratè ostensum est.

Primum itaque discrimen, juxta S. Doctorem est, quod gratia electis ad perseverandum detur proper merita Christi; gratia vero ad perseverandum in statu innocentiae data fuit Adamo independenter ab illis meritis. Nam c. 11. sic loquitur. *Ille (Adamus) in illis bonis Christi morte non egis: istos à reatu & hereditario & proprio, illius Agni sanguis absolvit.* Ratio est, quia, ut sensit S. Doctor, incarnatione non fuit decreta, & consequenter merita Christi non fuisse prædefinita, nisi post absolutam prævisionem lapsus Adami. Unde non nisi post hanc prævisionem gratiae præparatae fuerunt propter Christi merita, atque ita homo in tempore non accepit gratiam proper merita Christi, nisi post lapsum suum.

Secundum discrimen, juxta S. Doctorem est, quod gratia Adamo ad perseverandum data, latior esset proper conjunctum integratatis donum, vi cuius immunitis erat à concupiscentia mortibus, quos etiam inviti patiuntur electi in praesenti statu. Nam sic ait cod. cap. 11. *In eis (electis) caro concupisit adversus spiritum, & spiritus adversus carnem . . . ille vero (Adamus) nulla tali rixa a se ipso adversus se ipsum tentatus atque turbatus, in illo beatitudinis loco sua secum pace fruebatur.* Proinde esti non interim letiore nunc, verum tamen potentiore gratia indigent isti (electi).

Tertium discrimen, juxta S. Doctorem est, quod gratia ad perseverandum in statu innocentiae Adamo data, fuerit merè sufficiens, hoc est, fuerit quidem verè sufficiens, sed incongrua. Sufficiensissimam quidem ad perseverandum in statu innocentiae gratiam habuit Adamus: cœlitus enim illustrabatur, quomodo illi idoneum erat, ut perseverare posset, & perseveraret, si veller: at congruam non habuit, quia illustratus non fuit, aut cerè illustratus non fuit ex parte voluntatis à Deo mota, quomodo illi congregabat, ut perseverare veller, & perseveraret. Merito tamen illi imputatum est, quod non perseveraverit, quia si voluerit, perseveraveret, & ad perseverandum fuit sufficientissime illustratus; neque ei debitum fuit, ut illustraretur, aut illustratus, ex parte voluntatis à Deo moveretur, quomodo ei aptum erat, ut re ipsa veller perseverare.

Gratia vero, quæ datur electis in hoc statu naturæ lapæ ad perseverandum in statu innocentiae, non modo verè sufficiens, sed etiam congrua est, quia electis datur, quomodo illis aptum est, ut velint & consentire, sed etiam re ipsa volunt & consentiunt, non ex naturalibus tantum viribus, sed ex viribus naturæ simul & gratia illos congrue moventis simul & corroborantis & adjuvantis ad volendum & consentiendum:

qua-

quapropter haec gratia recte dicitur non solum dare illic posse velle & consentire, verum etiam facere ut velint & consentiant. Tale quippe, inquit S. Doctorem eod. cap. erat adjutorium (Adami) quod desereret, cum vellet, & in quo permaneret, si veller, non quo fieret ut vellet. Haec est prima gratia, qua data est primo Adam. Sed haec (gratia electorum) poterior est in secundo Adam. Prima est enim, qua sit, ut habeat homo iustitiam, si velit. Secunda vero plus potest, qua etiam sit ut velit, & tantum velit, tantoque ardore diligat, ut carnis voluntatem contraria concupiscentem, voluntate spiritus vincat.

Quatum discriben, juxta S. Doctorem est, quod gratia, qua per Christum datur electis ad perseverandum, non solum sit supernaturalis illustrationis mentis, sed etiam & portissimum celestis quedam delectatio indeliberata, qua bonum voluntatis electorum suaviter placet, & ita placeat, ut illud velint, tantoque ardore diligat, ut carnis voluntatem contraria concupiscentem voluntate spiritus vincat. Gratia vero data Adamo in statu innocentiae ad perseverandum, fuit tantum gratia illustrationis, & quidem incongrua, licet vere sufficiens, ut iam notatum est. Ille (Adamus) non opus habebat eo adjutorio, inquit S. Doctorem eod. cap. quod implorant isti (electi) cum dicunt: Video aliam legem, &c. Quenam autem sit haec gratia, quam electi in statu naturae lapsa contra rebellantem concupiscentiam & intestina dissidia implorant, expresce declarat S. Doctorem lib. 2. de pecc. mer. & rem. c. 19. Cum ab illo, inquit, illius adjutorium deprecamur ad faciendam perficiendamque iustitiam, quid aliud deprecamur, quam ut aperiat quod latobat, & suave faciat quod non delectabat?

Juxta S. Doctorem igitur, electi implorant non solum celestem lucem, qua illuminantur tenebræ eorum, sed etiam celestem suavitatem, qua de fructum suum terra eorum; implorant adjutorium, per quod non solum aperitur quod latebat, sed etiam suave sit quod non delectabat; implorant non solum supernaturalem mentis illustrationem, qua ad faciendam perficiendamque iustitiam sufficiet Adamo in statu innocentiae, sed etiam celestem & vietricem delectationem, sine qua non placet eis iustitia, nec eam amarent, sed potius fastidirent propter terrenam delectationem, qua voluntas eorum tantoper propendet & afficitur ad sensibilia; unde celesti illa & vietric delectatione ad faciendam perficiendamque iustitiam indigent.

Quatum discriben, juxta S. Doctorem est, quod gratia, qua electis ad perseverandum datur, sit posterior, quam gratia sanitatis. Proinde, inquit S. Doctorem, et si non interim latiore nunc, verum tamen potentiore gratia indigent isti (electi). Poterior autem est, juxta mentem S. Doctoris, gratia medicinalis, non propter vim irresistibiliter voluntatem flectendi & applicandi ad volendum & agendum, quam ipsa habeat, & qua earuerit gratia sanitatis, sed partim propter congruitatem, quam habet, & qua gratia sanitatis caruit: nam vi hujus congruitatis, gratia medicinalis facit ut electi velint, & tantum velint, tantoque ardore diligant iustitiam, ut carnis voluntatem contraria concupiscentem voluntate spiritus vincant; partim propter adjacemam specialem providentiam, qua Deus electis procurat mortem in talibus circumstantiis, in quibus reperiuntur perseverantes in observatione mandatorum: nam vi specialis hujus providentiae simili & congruitatis gratia sit, ut electi non solum possint perseverare, sed etiam certe & infallibiliter usque in finem perseverent in statu iustitiae.

Amplius. Secundum mentem S. Doctoris, gratia medicinalis, qua datur electis, posterior est, quam gratia sanitatis; quia haec gratia solum adjuvabat, medietate scilicet, libertatem indifferentem; solum voluntati sanar & robuste facem veluti præferebat; solum complebat posse; solum ostendebat bonum faciendum & malum vitandum; solum vim habebat suadendi. At gratia, qua darut electis in statu naturae lapsa, am-

Simonnet Theol. Tom. II.

sam libertatem circa bonum restituit; voluntatem solum innocentiam excitat, jacentem erigit, infirmam sanat, non solum compleat posse velle, sed etiam facit ut voluntas velit; non solum ostendit bonum faciendum & malum vitandum, sed etiam ad utrumque vires efficacissimas suppeditat; non solum vim habebat suadendi, sed etiam vim immediate & intime movendi agrotam voluntatem, & quidem quomodo ei congruit ut velit, & tantum velit, tantoque ardore diligat iustitiam, ut quamvis de se infirma, tamen non deficiat, neque adversitate aliqua vincatur, sed invictissime quod bonum est velit, & hoc deferere invictissime nolit; non quod ad volendum quod bonum est, & hoc deserere nolendum irresistibiliter flectatur & applicetur per gratiam, sed quia movetur & adjuvatur, quomodo ei congruit, ut, quamvis absque antecedenti ad alteram partem contrarieatis oblicatione, & ex propria determinatione velit quod bonum est, invictissime tanen velit, neque adversitate aliqua vinci possit.

Sextum discriben, juxta S. Doctorem est, quod gratia Adamo data, fuerit tantum adjutorium sine quo non posset permanere, & quocum permanerer, si vellet, in statu innocentiae; gratia vero, qua electis datur ad perseverandum, completivè sumpta, sit adjutorium quo perseverant finaliter, hoc est, sit ex parte ipsa finalis perseverantia, qua acceperat, non possunt non perseverare. Primo itaque homini, inquit S. Doctorem, c. 12. qui in eo bono quo factus fuerat reetus, acceperat posse non peccare, posse non mori, posse ipsum bonum non derere, datum est adjutorium perseverantia, non quo fieret ut perseveraret, sed sine quo per liberum arbitrium perseverare non posset. Nunc vero Sanctis in regnum Dei per gratiam Dei praedestinatis, non tantum tale adjutorium perseverantiae datur, sed tale, ut eis perseverantia ipsa donetur, non solum ut sine isto dono perseverantes esse non possint, verum etiam ut per hoc donum non nisi perseverantes sint.

Juxta S. Doctorem igitur, Adamum in statu innocentiae Deus illustrabat tantum, & illustrando ad perseverandum adjuvabat, neque in ejus voluntate, aut in ejus intellectu operando, quomodo ei aptum erat, ut perseveranter iustitiam teneret, neque speciali aliqua providentia impediendo lapium ejus. Unde adjutorium perseverantiae datum Adamo in statu innocentiae, fuit tantum adjutorium sine quo non. Electorum vero in statu naturae lapsæ Deus non modò mentem illustrat, & cor tangit, quomodo illis aptum est, ut faciant perficiantque iustitiam, verum etiam procurat illis finem vitæ in iis circumstantiis, in quibus iervi fideles inveniuntur. Unde adjutorium perseverantiae, quod in statu naturae lapsæ datur electis, completivè sumptum, est adjutorium quo, quia per bonum vitæ finem formaliter perseverantes, nec nisi perseverantes sumus, ea perseverantia, qua salutis negotium consummatur: sicut per beatitudinem, cum data fuerit, homo formaliter beatus, nec nisi beatus erit.

Juxta S. Doctorem igitur, donum perseverantiae, datum Adamo in statu innocentiae, adæquatè consistebat in supernaturali mentis illustratione, ad perseverandum merè sufficiens: donum vero perseverantiae, quod datur electis in statu naturae lapsæ, adæquatè sumptum, prater actualia auxilia, quibus ad faciendam perficiendamque iustitiam intellectus illustratur, & voluntas delectatur congruè, includit bonum vitæ presentis finem, misericorditer ab aeterno preparatum, & in tempore certò & infallibiliter procurandum, quo bono fine electi tanta necessitate perseverant, seu perseverantes sunt in statu iustitiae, quanta necessitate beatus est, qui beatitudinem, aut justus est, qui iustitiam habet.

Dices i. S. Augustinus cap. 11. dicit Adamum in statu innocentiae accepisse gratiam, quam per liberum arbitrium deferere posset, quam desereret cum vellet, in qua permaneret si vellet, qua fieret ut homo iustitiam haberet, si veller, non qua etiam fieret

C 3 ut vel-

ut vellet. Nam sic loquitur; cap. 11. *Tale quippe erat adiutorium, quod desereret (Adamus) cum vellet, & in quo permaneret si vellet, non quo fieret ut vellet. Hoc est prima gratia, qua data est primo Adam, sed hoc posterior est in secundo Adam. Prima est enim qua sit, ut habeat homo iustitiam si velit; secunda ergo plus potest, qua etiam sit ut velit, & tantum velit, tantoque ardore diligat, ut carnis voluntatem contraria concupiscentem voluntate spiritus vincat. Ergo juxta S. Augustinum, in eo gratia sanitatis & medicinalis differunt, quod Adamus cum prima posset pro arbitrio velle vel non velle, sub secunda vero non possint electi non velle bonum salvare; vel, si vis, quod prima Adamo relinquere expeditum ad utramvis partem contrarietas activam indifferentiam, secunda vero cum tali activa indifferencia incompensabilis, irresistibiliter voluntatem flectat & applicat ad unum, nempe ad volendum bonum,*

R. neq. conseq. S. enim Augustinus loco laudato, in eo tantum opponit gratiam electorum gratiae Adami innocentiae, quod haec esset pure sufficiens, illa vero congrua sit & efficax; quod haec daret seu compliceret tantum posse, illa vero det etiam ipsum velle & agere, juxta S. Doctorem loco citato, gratia electorum & gratia Adami innocentiae in hoc inter se differunt, quod per gratiam Adami fieret tantum, ut haberet homo iustitiam si vellet, per gratiam vero electorum sit non solum ut habeat homo iustitiam si velit, sed etiam ut re ipsa velit & tantum velit tantoque ardore diligat iustitiam, ut eam faciat perficiatque, non obstantibus rebellantibus continuo concupiscentiae motibus. Facit autem gratia electorum, non solum ut habeat homo iustitiam, si velit, sed etiam ut velit, & tantum velit, &c. non quia irresistibiliter flectat & applicat voluntatem ad volendum, sed quia ita moveret illam quomodo ei congruum est ad volendum, ut quamvis vere posset non velle etiam in sensu composito motionis, tamen re ipsa velit, & tantum velit, &c.

Dices 2. S. Augustinus c. 12. manifestè docet in hoc gratiam sanitatis & medicinalis inter se differre, quod cum gratia sanitatis posset Adamus pro arbitrio velle vel non velle iustitiam, adeoque posset pro arbitrio perseverare vel non perseverare in statu innocentiae; cum medicinali vero gratia non possint electi non velle iustitiam, atque ita non possint non perseverare in statu gratiae. Ergo juxta S. Augustinum, gratia sanitatis & medicinalis in hoc inter se differunt, quod gratia medicinalis irresistibiliter flectat & applicat voluntatem, gratia vero sanitatis non sic flecteret & applicaret; adeoque quod gratia medicinalis sit irreputabilis ex natura sua, & necessitans; gratia vero sanitatis ex natura sua repudiabilis est, & cum actus salutatis, ad quem dabatur, negatione componibilis.

Prob. ant. Nam 1. S. Doctor distinguit duplex adiutorium, nempe adiutorium sine quo non, & adiutorium quo. Itemque, inquit, ipsa adiutoria distinguenda sunt. Alius est adiutorium, sine quo aliquid non sit. & alius est adiutorium, quo aliquid sit.

2. Primi generis dicit esse alimenta, sine quibus vivere non possumus, sed quibus, etiam si adiutoria, non necessario sit ut vivamus: possumus enim, si volumus, ea non sumendo mori. Sine alimentis, inquit, non possumus vivere, nec tamen, cum effervescent alimenta, eis sit ut vivat qui mori voluerit. Ergo adiutorium alimentorum est, sine quo non sit, non quo sit ut vivamus.

3. Secundi generis dicit esse beatitudinem, sine qua homo beatus esse non potest, & qua, cum data est, necessario sit, ut homo sit beatus: praesertim enim beatitudine, homo non potest non esse beatus; sicut absente beatitudine, beatus esse non potest. At vero beatitudo, inquit, quam non habet homo, cum data fuerit, continuo sit beatus. Adiutorium est enim, non solum sine quo non sit, verum etiam quo sit propter quod datur. Quapropter hoc adiutorium & quo sit est, & sine quo non sit; quia &

si data fuerit homini beatitudo, continuo sit beatus: & si data nunquam fuerit, nunquam erit. Alimenta vero non consequenter faciunt, ut homo vivat; sed tam non illis non potest vivere.

4. Denique dicit adiutorium Adamo datum ad perseverandum in statu innocentiae, fuisse adiutorium sine quo non; adiutorium vero, quod electis datur ad perseverandum in statu gratiae, esse adiutorium quo. Primo itaque homini, inquit, qui in eo bono quo factus fuerat rectus, accepérat posse non peccare, posse non mori, posse ipsum bonum non deserere, datum est adiutorium perseverantem, non quo fieret ut perseveraret, sed sine quo per liberum arbitrium perseverare non posset. Nunc vero Sanctis in regnum Dei per gratiam Dei predestinatis, non tantum tale adiutorium perseverantem datur, sed tale, ut eis perseverantia ipsa donetur, non solum ut sine isto dono perseverantes esse non possint, verum etiam ut per hoc donum non nisi perseverantes sint.

Ex his autem sic argumentaberis. Ex S. Augustino, adiutorium perseverantem, datum Adamo in statu innocentiae, fuit adiutorium sine quo non; & adiutorium perseverantem, quod datur electis in statu naturae lapse, est adiutorium quo. Atque gratia sanitatis fuit adiutorium perseverantiae, datum Adamo in statu innocentiae; & gratia medicinalis est adiutorium perseverantiae, quod datur electis in statu naturae lapsa. Ergo ex S. Augustino gratia sanitatis fuit adiutorium sine quo non perseverantiae; gratia vero medicinalis est adiutorium quo. Atque ex eodem, adiutorium sine quo non perseverantiae, est tantum id sine quo homo perseverare non potest, & quocum perseverare potest; adiutorium vero quo perseverantiae, est id non solum sine quo homo perseverare non potest, & quocum perseverare potest, sed etiam quo sit ut perseveraret, & tanta necessitate perseveraret, quanta necessitate beatus est, cum data fuerit beatitudo. Ergo ex S. Augustino, gratia sanitatis & medicinalis in hoc inter se differunt, quod cum gratia sanitatis Adamus non necessitaretur ad perseverandum; sed perseveraret, si vellet, & non perseveraret, si nollet, in statu innocentiae: cum gratia vero medicinali necessitarentur ad perseverandum electi; sic ut perseverare vel non perseverare in statu iustitiae non magis pendeat ab eorum libera determinatione, quam ab eorum libera determinatione penderet esse, vel non esse beatos, cum data fuerit beatitudo. Ergo ex S. Augustino, gratia sanitatis & medicinalis in hoc inter se differunt, quod cum gratia sanitatis posset Adamus pro arbitrio velle vel non velle iustitiam; unde poterat pro arbitrio perseverare vel non perseverare in statu innocentiae: electi vero non possint non velle iustitiam cum gratia medicinali; unde non possunt non perseverare in statu iustitiae. Ergo ex S. Augustino, gratia sanitatis & medicinalis in hoc inter se differunt, quod gratia sanitatis est adiutorium ex natura sua repudiabilis, adeoque non determinans, non necessitans; gratia vero medicinalis est adiutorium irreputabile ex natura sua, adeoque irresistibiliter flectens & applicans voluntatem ad volendum & faciendum id, ad quod volendum & faciendum datur.

Ad instant. R. neg. ant. Itaque juxta S. Doctorem, gratia sanitatis & medicinalis (supple semper, quae datur electis ad perseverandum) non in hoc inter se differunt, quod una repudiabilis esset, & altera sit irreputabilis ex natura sua; quod una irresistibiliter flectat voluntatem, & altera non sic flecteret; quod cum prima Adamus innocens poterit velle vel non velle; electi vero cum secunda non possint non velle iustitiam: sed in eo quod gratia sanitatis est tantum gratia intellectus; medicinalis vero sit etiam gratia voluntatis: quod gratia sanitatis esset tantum illustratio; medicinalis vero sit etiam ecclesiis delectatio, & quidem voluntati maximè congrua: quod gratia sanitatis tantum illustraret Adamum, quomodo ei idoneum erat, ut perseveranter vellat habere iustitiam; medicinalis vero non solum illustreret electos circa bonum faciendum & malum vitandum, sed etiam mo-

Disputatio II. Articulus VIII.

39

modo ineffabili operetur in eorum voluntate, eamque ita permoveat, ut bonum facere & malum vitare re ipsa velint, & tantum velint, tantoque ardore diligent, salva eorum & integra circa bonum & malum activa indifferentia, ut carnis voluntatem contraria concupiscentem voluntate spiritus vincant.

Ad prob. ant. & distinctionem illam duplicitis adjutorii, sine quo non, & quo, non juvare causam adversariorum, qui ea manifeste abutuntur contra mentem S. Doctoris; quam ut assequaris, sequentia accipe. 1. itaque S. Doctor distinguit duplex adjutorium, adjutorium scilicet sine quo non, & adjutorium quo. 2. Per adjutorium sine quo non, intelligit illud sine quo aliquid fieri non potest, & quocum fieri potest, sed quocum re ipsa non fit, si non volumnus, hoc est, quocum re ipsa ut sit vel non sit, pendet a libera nostra determinatione. Hujus adjutorii exemplum ponit in alimentis, sine quibus vivere non possumus, sed quibuscum non vivimus, si nolumus ea sumere, & inedia perire decernimus. 3. Per adjutorium quo, intelligit illud, non solum sine quo aliquid fieri non potest, & quocum potest, sed etiam quo re ipsa sit, sive velimus, sive non; hoc est, quo dato, in potestate nostra non est, ut sit vel non sit id ad quod daratur, sed tanta necessitate sit, ut simpliciter repugnet non fieri. Hujus adjutorii exemplum ponit in beatitudine, quia non data, hominem esse beatum, & data, non esse beatum, contradictionem implicat.

4. Dicit Adamo, ad perseverandum in statu innocentiae, datum esse tantum adjutorium sine quo non; electis vero, ad perseverandum in statu justitiae, datur adjutorium quo. 5. Per adjutorium sine quo non, datum Adamo ad perseverandum in statu innocentiae, intelligit auxilium actuale ad bonum faciendum & malum vitandum, nempe supernaturalem mentis illustrationem, sine qua non poterat, & quacum poterat Adamus perseverare in statu innocentiae, sed quacum re ipsa, nisi vellet, perseveratus non erat: unde quia non voluit, non perseveravit. 6. Per adjutorium quo, quod electis datur ad perseverandum in statu justitiae, non similiter intelligit auxilium actuale, aut collectionem auxiliorum actuorum, quibus electi adjuvantur ad faciendum bonum malumque vitandum, & bonum faciendo malumque vitando permanendum in statu justitiae; sed ipsam finalem in statu justitiae perseverantiam, hoc est, ipsum vitae terminum, quem Deus illis misericorditer procurat eo tempore, quo in statu justitiae sunt. In hoc autem statu naturae lapsa, in quo statutum est omnibus hominibus semel mori, sine hoc vita termino nemo potest esse finaliter perseverans, hoc est, finaliter perseverasse; & cum hoc vita termino nemo potest non esse finaliter perseverans, hoc est, non finaliter perseverasse in statu justitiae.

Audiamus S. Doctorem. *Hunc vero sanctis in regnum Dei per gratiam Dei predestinatis, non tantum tale adjutorium perseverantia datur, sed tale, ut eis perseverantia ipsa donetur, non solum ut sine isto dono perseverantes esse non possint, verum etiam ut per hoc donum non nisi perseverantes sint.* Igitur S. Doctor per adjutorium perseverantiae, quod datur electis, hic intelligit donum, cuius effectus formalis est, hominem facere finaliter perseverantem in statu justitiae; intelligit donum, quo dato, hoc ipso formaliter & immediate fit homo beatus. At donum, quo dato, hoc ipso formaliter & immediate fit homo finaliter perseverans in statu justitiae, non potest esse nisi vitae terminus, homini in iis circumstantiis, in quibus justus est, a Deo procuratus, ut per se manifestum est. Ergo S. Doctor per adjutorium perseverantiae, quod datur electis, intelligit hic vitae terminum, quem Deus ab eterno electis constituit pro talibus circumstantiis, in quibus erunt in statu gratiae, & quem eis in tempore procurat, prout constituit ab eterno; adeoque adjutorium perseverantiae sumit hic, non completere, sed completive.

Simonnet Theol. Tom. II.

tantum, quo modo sumptum hoc adjutorium dicit tantum vitæ terminum in iis circumstantiis, in quibus homo justus invenitur, procuratum.

Confirmatur ex verbis proxime subsequentibus, quibus probat illud adjutorium quo perseverantiae, electis a Deo dari. Nam statim prosequitur sic: *Non solum enim dixit: Sine me nihil potestis facere: verum etiam dixit: Non vos me elegistis, sed ego elegi vos, & posui vos, ut eatis, & fructum afferatis, & fructus vester maneat. Quibus verbis eis non solum iustitiam, verum etiam in illa perseverantiam se dedisse monstravit. Christo cuim sic eos ponente, ut eant & fructum afferant, & fructus eorum maneat, quis audeat dicere: Forstan non manebit: Si ne pœnitentia sunt enim dona & vocatio Dei, sed vocatio eorum, qui secundum propositum vocati sunt. Pro his ergo interpellante Christo ne deficiat fides eorum, sine dubio non deficiet usque in finem: ac per hoc perseverabit usque in finem, nec eam nisi manentem vita hujus invenit finis.*

Deus igitur ex S. Augustino operatur salutem electorum, duo illis conferendo beneficia distincta; dando scilicet illis iustitiam, & in iustitia finalem perseverantiam; dando illis fidem, quæ per dilectionem operatur, & procurando ut in fide, quæ per dilectionem operatur, perseverent usque in finem. Dat autem illis fidem, quæ per dilectionem operatur, per gratiam medicinalem congruam vocando eos, quomodo eis aptum est ut re ipsa credant, Deum diligant, & alia pietatis opera exerceant; & procurante ut in fide, quæ per dilectionem operatur, perseverent usque in finem, providendo ne aliter eos, quam in ea fide manentes, hujus vita finis inveniat.

Juxta S. Doctorem igitur, adjutorium perseverantiae, sine quo electi perseverantes non possunt, & per quod non nisi perseverantes sunt, non est medicinialis illa gratia, qua moventur efficaciter ad faciendum perficiendumque iustitiam, sed est beneficium ab ea distinctum, eique superadditum, nempe finis hujus vitæ eis ab eterno misericorditer præparatus, & misericorditer in tempore procuratus a Deo in iis circumstantiis, in quibus stant, & ea fide, quæ per dilectionem operatur, credunt. Procurat autem illis Deus hunc scilicet vitæ exitum, vel rapiendo eos antequam cadant, vel postquam ceciderunt, eos exspectando donec resurgent; quorum neutrum circa reprobos, qui aliquando iustificantur, praefat: unde nullus eorum in iustitia usque in finem perseverat.

Duorum illorum, quibuscum electi inter tot & tantas hujus vitæ procellas ad salutis portum appellant, beneficiorum distinctionem exprimere pergit S. Doctor. Nam post verba proxime laudata sic prosequitur: *Major quippe libertas est necessaria adversus tot & tantas tentationes, que in paradyso non fuerunt, dono perseverantie munita atque firmata, ut cum omnibus amoribus, terroribus, erroribus suis vincatur hic mundus: hoc Sanctorum martyria docuerunt .... isti non dico terrente mundo, sed serviente ne starent, steterunt in fide .... unde hoc, nisi dorante illo, a quo misericordiam consecuti sunt ut fideles essent: a quo acceperunt spiritum non timoris, quo perseverentibus cederent, sed virtutis & charitatis & continetiae, quo cuncta minantia, cuncta invitania, cuncta cruciantia superarent .... Horum cum fuisse voluntas serva peccato, liberata est per illum, qui dixit: Si vos Filius liberaveris, tunc vere liberi eritis. Et accipiunt tantam per istam gratiam libertatem, ut quamvis quādā hūc vivent, pugnent contra concupiscentias peccatorum ... non tamen ultra serviant peccato, quod est ad mortem .... De quo peccato ... possunt multa & diversa sentiri: ego autem dico id esse peccatum, fidem que per dilectionem operatur, deficerere usque ad mortem. Huic peccato ultra non servient .... per secundum Adam Dei gratia liberati, & ista liberatione habentes liberum arbitrium quo serviant Deo, non quo captiventur a diabolo. Liberati enim a peccato, servi facti sunt iustitiae, in qua stabunt usque in finem, donante sibi illo perseverantiam,*

C 4 tiam,

Tractatus VI. De Gratia.

tiā, qui eos p̄ficivit & p̄adefinavit, & secundūm propositum vocavit, & justificavit, & glorificavit.

Ecce duo beneficia distincta, quibuscum electi mundum cum omnibus amoribus, terroribus, erroribus ejus vincunt, nempe major libertas, & donum perseverantiae completivē sumptum, seu perseverantiae finalis, qua major illa libertas munitur atque firmatur. Majorem autem illam libertatem, juxta S. Doctorem, facit gratia medicinalis congrua, de qua superius c. 11. sic loquitur: *Hec potentior est in secundo Adam... plus potest, qua etiam sit ut velit, & tantum velit, tantoque ardore diligit, ut carnis voluntatem contraria concupiscentem, voluntate spiritus vincat.... tanto maior est, ut parum sit homini per illam reparare perditam libertatem, parum denique non posse sine illa, vel apprehendere bonum, vel permanere in bono si velit, nisi etiam efficiatur ut velit.* Juxta S. Doctorem igitur, gratia medicinalis, etiam ea, quacum electi vincunt mundum cum omnibus amoribus, terroribus & erroribus ejus, etiam ea, qua sit ut electi velint, & tantum velint, tantoque ardore diligit, ut carnis voluntatem contraria concupiscentem voluntate spiritus vincant, non est donum perseverantiae, quomodo sumus illud h̄c S. Doctor, hoc est, non est illud adjutorium quo, cūm datum fuerit, non nisi perseverantes esse possunt electi.

Sancti Martires, juxta S. Doctorem, mundo non terrente tantum, sed etiam saeviente ne starent, steterni in fide, & in finem usque steterunt, quia à Deo misericordiam consecuti sunt, ut essent fideles, & essent usque in finem; & misericordiam consecuti sunt, quia Deus misericorditer dedit eis spiritum virtutis, & charitatis & continentiae, quo cuncta minantia, cuncta invitantia, cuncta cruciantia superarent, dono perseverantiae, hoc est, perseverantiae finali munera arque firmatum. Per spiritum autem illum virtutis, charitatis, & continentiae intelligit S. Doctor celestem illam delectationem, qua sanctorum Martirum voluntas, excitata, accensa, corroborata, & adiuta est, quomodo ei congruebat ut cuncta minantia, cuncta invitantia, cuncta cruciantia superarent.

Juxta S. Doctorem, electi omnes, quanvis quamdiu hic vivunt, pugnant contra concupiscentias peccatorum, non tamen servunt peccato quod est ad mortem, quia credunt ea fide, qua per dilectionem operatur, & sic credunt usque in finem: credunt autem ea fide, qua per dilectionem operatur, & sic credunt usque in finem, quia liberantur gratia Dei, quam meruit eis secundus Adam, hoc est, quia & vocantur, quomodo eis aptum est, ut credant ea fide, qua per dilectionem operatur, & procuratur eis vita terminus in iis circumstantiis, in quibus sic credunt. Unde gratia liberans, de qua h̄c loquitur S. Doctor, duo beneficia complectitur; nempe cerram vocationem coniugiarum teriem, & perseverantiae donum, seu vita finem in statu iustitiae procurandum. Hæc gratia liberans coincidit cum vocatione secundūm propositum: hoc enim propositum, secundūm quod electos vocari docet Apostolus, & post eum Augustinus, adequate sumptum, est actus quo Deus ab eterno absolutè & efficaciter decrevit & vocare electos, quomodo eis aptum erit, ut fidem, qua per dilectionem operatur, habeant, & eis providere ne eos aliter, quam in fide, qua per dilectionem operatur, manentes inveniant finis hujus vita. Unde vocatione secundūm propositum duo dicit, unum in recto, nempe motiones voluntatis congruas, & alterum in obliquo, nempe vita finem electis procurandum tali tempore, quo scilicet in fide, qua per dilectionem operatur, manentes invenientur. Ex his patet responsio ad argumentum pro adversariis efformatum, in quo perperam assumitur, quod gratia medicinalis, seu actualis gratia, qua electorum voluntas sanatur, quomodo ei aptum est, ut faciat persicatque justitiam, sit adjutorium perseverantiae, quo electi non nisi perseverantes sunt, ut loquitur S. Augustinus: non enim aliud est, quam finalis perseverantia, hoc est, finis hujus vita in statu iustitiae.

Dices 3. S. Augustinus eod. cap. dicit Deum, perseverare vel non perseverare in statu innocentiae in Adami arbitrio reliquissimè; Deum Adamo commisit arbitrium perseverandi in statu innocentiae. Ut ergo, inquit, non acciperet hoc donum Dei, id est, in bono perseverantiam primus homo, sed perseverare vel non perseverare in ejus relinqueretur arbitrio, tales vires habebat ejus voluntas, qua sine illo fuerat iniuncta peccato, & nihil ex se ipsa concupiscentialiter resistebat, ut dignè tanta bonitati & bene vivendi facilitati, perseverandi committeretur arbitrium: Deo quidem præficiente quid esset facturus in iustitiae, præficiente tamen, non ad hoc cogente, sed simul sciente quid de illo ipse ficeret iustitiae. At hoc dicit S. Doctor per oppositionem ad electos, quibus proinde sentit non coniuncti arbitrium perseverandi in statu iustitiae, in quorum proinde libero perseverare vel non perseverare in statu iustitiae sentit non relinquere arbitrio. Ergo S. Augustinus hoc discribit inter eum Adamum inter & electos, quod Adamus in statu innocentiae ad perseverandum non accepit actuali gratiam ex natura sua irreputabilem, & irresistibiliter electum voluntatem ad volendum & faciendum bonum; electi vero accipiunt.

Confirmatur hæc consequentia. Nam 1. S. Doctor post verba laudata continuo subiicit isti: *Nunc vero posteaquam est illa magna peccati merito amissa libertas, etiam majoribus donis adiuvanda remansit infirmitas.* Quid autem sunt majora illa dona, quibus electorum infirmitatem adiuvari necesse est, nisi actuale gratia ex natura sua irreputabiles, & irresistibiliter electentes voluntatem ad bonum?

2. Expressè assertis electis non relinquere voluntatem suam. *Si in tanta, inquit, infirmitate vita hujs... ipsis relinqueret voluntas sua, ut in adjutorio Dei sine qua perseverare non possent, manerent se vellet, nec Deus in eis operaretur ut vellet; inter et tantas tentationes infirmitate sua voluntas ipsa succumberet, & ideo perseverare non possent, quia deficiente infirmitate nec vellet, aut non ita vellet infirmitate voluntatis, ut possent.*

Iaque juxta S. Augustinum, Deus electis non relinquere voluntatem suam, ut cum adjutorio gratiae perseverent si velint; sicut suam Adamo reliquerat in statu innocentiae, ut perseveraret si vellet. At Deum suam Adamo reliquissimè voluntatem, &c. juxta mentem S. Doctoris est, Deum in statu innocentiae Adamo dedit gratiam ad perseverandum idoneam, cui consentire vel dissentire, quacum velle vel non velle bonum, perseverare vel non perseverare posset pro arbitrio. Ergo pariter, juxta mentem Sancti Doctoris, Deum electis non relinquere voluntatem suam, ut, &c. nihil aliud esse potest, quam Deum electis ad perseverandum dare gratiam, actuali scilicet, cui non possunt non consentire, quacum non possunt non velle bonum, proindeque quacum non possunt non perseverare in statu iustitiae.

Hinc 3. aperte affirmat, voluntatem electorum gratia divina indeclinabiliter & insuperabiliter agi. *Subvenit igitur, inquit, infirmitati voluntatis humanae, ut divina gratia indeclinabiliter & insuperabiliter agereetur, & ideo quamvis infirma, non tamen deficerit, neque adversitate aliqua vinceretur.*

4. Addit, Deum Adamo dimisit & permisit, ut faceret quod velle; electis vero donare, ut invictissimè, quod bonum est velint, & hoc deferere invictissimè nolint. *Fortissimo quippe dimisit, inquit, atque permisit facere quod velle: infirmis servavit, ut ipso donante, invictissimè quod bonum est velle, & hoc deferere, invictissimè nolent.* Adamo autem, juxta mentem S. Doctoris, Deus dimisit & permisit facere quod velle, quia ad perseverandum in statu innocentiae non dedit ei adjutorium gratiae, cui non posset resistere. Ergo à contrario, juxta eundem; electis non dimisit facere quod velint, quia ad perseverandum in statu iustitiae dat eis adjutorium gratiae, cui non possunt resistere. Item, juxta mentem S. Doctoris, Adamo Deus dimisit facere quod velle,

Disputatio II. Articulus VIII.

41

vellet, quia velle vel non velle reliquit in ejus arbitrio. Ergo à contrario, juxta eundem, Deus non dimitit electis facere quod velint, quia velle vel non velle non reliquit in eorum arbitrio, sed ita per gratiam suam movet eos ad volendum bonum, ut non possint illud non velle.

Resp. ad instant. neg. conseq. Nam in sensu S. Augustini, Deus perseverare vel non perseverare reliquit in arbitrio Adami; Adamo committit arbitrium perseverandi in statu innocentiae, non quia dedit ei ad perseverandum actualem gratiam repudiabilem, seu, ut loquuntur, indiferentem & veritatem; hoc enim planè alienum est à mente S. Doctoris: sed quia dedit ei tantum gratiam illustrationis, neque immediatè operatus est in ejus voluntate, quomodo aptum erat, ut iustitiam permanenter vellat; neque specialem erga illum adhibuit providentiam, qua lapsum ejus aut præveniret, assumendo illum ad intuitivam sui visionem, antequam laberetur; aut impediret, impediendo ne tentaretur eo modo & in iis circumstantiis, in quibus per scientiam medium præstiebat esse lapsurus, si tentaretur.

E contra in sensu ejusdem Doctoris, Deus non committit electis arbitrium perseverandi, non reliquit in eorum arbitrio perseverare vel non perseverare in statu iustitiae, quia non solum aperit illis quod latebat, sed etiam suave facit, quod non delectabat; non solum illorum intellectum illustrat, ut sciant quid appetere, quid vitare debeant, sed per celestem quandam suavitatem, qua placet eis iustitia, immediatè operatur in eorum voluntate, quomodo eis aptum est, ut quod appetendum est appetere, & quod vitandum, est vitare velint efficaciter, & quia efficaciter volunt, possint potentia ad actum non reducibili tantum, sed reducenda: *Eis*, inquit S. Doct. cap. 12. non solum dat adjutorium, quale primo homini dedit, sine quo non possint perseverare si velint; sed in eis etiam operatur & velle, ut quoniam non perseverabunt, nisi & possint & velint, perseverandi eis possilitas & voluntas divina gratia largitate donetur. Tantum quippe Spiritu sancto accenditur voluntas eorum, ut ideo possint, quia sic volunt, ideo sic velint, quia Deus operatur ut velint.

Deus igitur, juxta S. Doctorem, & electis dat supernaturalem illustrationem, sine qua velle non possunt, & per celestem delectationem voluntatem eorum ita accendit, ut velint & efficaciter velint, & efficaciter volendo, possint potentia, quæ ad actum reducitur: quare electi, Deo donante, & in eorum voluntatibus ineffabili modo operante ut velint, & ex propria determinatione velint efficaciter, re ipsa credunt ea fide, quæ per dilectionem operatur: adde, & ut sic credant usque in finem, procurat illis, independenter ab illis, vita terminum e tempore, quo non nisi sic credentes inveniuntur. Hic sensus est, quo juxta mentem S. Doctoris, Deus non committit electis arbitrium perseverandi in statu iustitiae.

Ad primam partem confirmationis Resp. Majora illa beneficia, quibus electorum infirmitatem adiuvandam esse ait S. Augustinus, esse duo; nempe celestem delectationem indelibetam, qua Deus in eis operatur velle, voluntatem eorum inclinando & accendendo, quomodo ei congruit, ut velit; & vitæ hujus exitum in iis circumstantiis, in quibus non nisi in ea fide, quæ per dilectionem operatur, manentes inveniuntur, illis procuratum.

Ad 2. part. R. Juxta mentem S. Doctoris, Deus non reliquit electis voluntatem suam; quia non solum per supernaturalem illustrationem ostendit eis, quid appetere, quid vitare debeant, sed etiam per celestem delectationem operatur in eorum voluntate quomodo ei congruit ut velit, & efficaciter velit appetere quod appetendum, & vitare quod vitandum est. At vero Adamo innocentia reliquit voluntatem suam, quia ad perseverandum in statu innocentiae non aliam dedit ei actualem gratiam,

quam gratiam illustrationis, qua ostendebatur ei quid faciendum, quidve omittendum esset: neque per se, ut poterat, in ejus voluntate operatus est velle, immediatè scilicet eam tangendo & movendo quomodo sciebat ei congruere, ut veller, & tantum veller, quantum opus erat, ut in statu innocentiae permanereret.

Ad 3. part. Resp. Has voces, *indeclinabiliter, insuperabiliter*, dici à S. Doctore non relate ad voluntatem electorum, quasi agatur per gratiam irreputabilem & infusibilem ex natura sua, cuius proinde motioni non possit resistere, sed relate ad tentationes & adversitates hujus vitæ, à quibus vinci non potest. Itaque juxta mentem S. Doctoris, voluntas electorum gratia divina, quamvis repudiabili & frustrabili ex natura sua, *indeclinabiliter & insuperabiliter* agitur, quatenus per divinam gratiam, licet ex natura sua repudiabilem & frustrabilem, ita congrue movetur & inclinatur ad volendum & efficaciter volendum iustitiam, ut eam re ipsa velit, & velit efficaciter, atque ita ab ea volenda non matgis deterri possit tentationibus & adversitatibus hujus vitæ, quam potest idem simul velle & non velle, idem simul velle efficaciter & non velle efficaciter, quod tamen absolutè repugnat.

Ad 4. part. Resp. Juxta mentem S. Doctoris, Deus Adamo innocentia dimisit atque permisit facere quod veller, quia in ejus voluntate non operatus est, ut hoc potius quam illud veller, adēque in ejus voluntate non operatus est, ut hoc potius, quam illud faceret; sed eum tantum divina luce colustravit, ut videret quid velle & facere deberet. Electis vero non dimisit facere quod velint, quia donat illis ut quod bonum est velint invictissime, hoc est, efficacissime, & hoc deferere invictissime seu efficacissime nolint: donat autem, voluntatem eorum ad volendum, non irresistibiliter, sed congrue flectendo & inclinando, atque ita congrue flectendo & inclinando, ut velit, & tantum seu tam efficaciter velit, tantoque ardore diligit quod bonum est, ut ab ejus prosecutione deterri non possit ultra vitæ hujus tentatione vel adversitate: hac enim vox, *invictissime*, non ad voluntatem refertur, sed ad tentationes & adversitates hujus vitæ, ut jam observatum est de his vocibus, *indeclinabiliter, insuperabiliter*.

Ad faciliorem textus S. Doctoris intelligentiam hic observo obiter, adjutorium perseverantia, vel, si vis, gratiam liberantem, electorum propriam, cum apud S. Doctorem duo dicat, nempe vietricem delectationem, & donum perseverantiae finalis, hoc est, vita terminum in statu iustitiae certè & infallibiliter procurandum; ab eodem S. Doctore modò adæquate sumi pro delectatione vietrici, & dono perseverantiae finalis, modò inadæquate sumi, & cum inadæquate sumitur, modò sumi pro sola delectatione vietrici, qua voluntas electorum non irreputabiliter, sed congrue movetur ut velit, & efficaciter velit quod bonum est; modò pro sola finali perseverantia, quæ cum data fuerit, non nisi perseverantes facit, & est à statu peccabilitatis ad impecabilitatis statum transitus.

Dices 4. S. Augustinus cap. 12. afferit Adamum peccando amississe merita de quibus gloriari posset; adēque electos in præsenti statu non in se, sed in Domino tantum, non de meritis suis, sed tantum de gratia liberantis gloriari posse. At hoc non afferit S. Doct. nisi quia putat, Adamum peccando amississe libertatem contrarietatis, & vim se ipsum cum gratia repudiabili quantumcumque magna determinandi ad bonum volendum & agendum; adēque ad bonum volendum & agendum electos indigere gratia determinante & necessitante. Ergo ex S. Doctore, gratia Adamo data in statu innocentiae, & gratia, quæ datur electis in statu natura lapsi, inter se differunt in eo, quod hæc sit determinans & necessitans; illa vero non est.

Verba S. Doctoris sunt hæc: *Placit Deo, quo*
maxi

maxime humanae superbiam presumptionis extingueret, ut non glorietur omnis caro coram ipso ... Unde autem non glorietur caro coram ipso, nisi de meritis suis: quo quidem potuit habere, sed perdidit: & per quod habere potuit, per hoc perdidit, hoc est, per liberum arbitrium, propter quod non refutat liberandis nisi gratia liberantis. Ita ergo non gloriantur omnis caro coram ipso. Non enim gloriantur iusti, quia non habent unde: nec iusti, quia ex ipsis habent unde.

Resp. neg. min. Itaque juxta mentem S. Doctoris, Adamus in statu innocentiae poterat habere merita, de quibus aliquo modo gloriari posset, non praesertim, quia cum gratia repudiabili poterat se ipsum determinare ad bonum volendum & agendum sicut oportet, sed quia bonum velle & agere, sicut oportet, ex propria determinatione poterat cum gratia repudiabili, quia se teneret tantum ex parte intellectus, & qua non erat indignus, cum non haberet peccatum, propter quod indignus esset; immo quae statui, in quo gratuitò conditus fuerat, debebatur. Adamus ad merendum in statu innocentiae indigebat sola gratia illustrationis: cum enim voluntas ejus propter donum integratissima fana & robusta esset, non indigebat inspirationis gratia, quia sanaretur & corroboraretur ad bonum volendum & agendum sicut oportet: unde ad bonum volendum & agendum sicut oportet, accepta illustrationis gratia, sibi cum infusis, quibus instruata erat, habitibus sufficiebat, adeoque quod vellet & agere bonum sicut oportet, sibi speciali quodammodo attribuere poterat, atque ita poterat aliquo modo gloriari de meritis suis.

In statu vero naturae lapsæ nemo est, qui gloriari possit de meritis suis. 1. Enim iusti non possunt, quia merita non habent, aut certè non habent nisi mortificata. 2. Nec possunt, qui iusti sunt, quia ad bonum volendum & agendum sicut oportet, adeoque ad merendum, indigent gratia Dei liberantis, hoc est, voluntatem eorum sanantis, corroborantis, & à servitute concupiscentiae eximenter per cœlestem delectationem, qua suave facit ei bonum salutare, quod aliquo propter concupiscentiam morbum ex originali peccato contractum fastidiret. Unde iusti non de suis meritis, sed de gratia liberantis, & liberando donantis merita illa gloriari debent.

Electi non possunt gloriari de meritis suis, quia mereri non possunt, propriè scilicet & de condigno, nisi sint in statu iustitiae, ac proinde nisi prius misericorditer à servitute peccati transferantur ad libertatem filiorum Dei, & cum iusti sunt, ad merendum indigent gratia, qua det non solum posse velle & agere, sed etiam ipsum velle & agere; quae non solum illustrat intellectum, ut sciunt quid appetere, quid vitare debeant, sed etiam voluntatem ipsam saner & corroborat, ut quod appetendum, quodve vitandum esse cognoverint, appetere vel vitare valeant; que non solum sit illustratio, sed etiam inspiratio, seu cœlestis quedam suavitatis, qua bonum salutare suave fiat voluntati, quomodo ei congruum est, ut illud efficaciter velit, & operetur sicut oportet.

Hoc adhuc clarius dicit S. Doct. paulo inferius: *Ac per hoc, inquit, nec de ipsa perseverantia boni volunt Deus sanctos suos in viribus suis, sed in ipso gloriari: qui eis non solum dat adiutorium, quale primo homini dedit, &c.* Verba jam superius laudata sunt. Itaque, juxta S. Doctorem, electi non debent gloriari de meritis suis, non quod non possint etiam cum gratia se ipsis determinare, atque ita indigent gratia determinante & necessitante ad bonum volendum & agendum sicut oportet; sed quia ut ad bonum volendum & agendum sicut oportet, se ipsi determinant, propter ortam ex originali culpa infirmitatem, majoribus donis adiuvandi sunt, & indigent potentiori gratia, quia non solum perditam reparare libertatem, & det posse velle & agere quod bonum est,

sed etiam in eis operetur ut velint & agant; operatus autem, voluntatem eorum non antecedenter & irresistibiliter applicando, sed movendo, inclinando, delectando quomodo ei congruit, ut ex suis simul & ex ipsis gratia eam sanantis & corroborantis viribus se ipsa determinet ad volendum & agendum bonum sicut oportet. Et vero gratia, qua electi ad merendum indigent, in eorum voluntate non operatur tantum ut velint, sed etiam ut velint libere & ex propria determinatione: at non potest operari ut sic velint, nisi voluntatem eorum congrue movendo: voluntatem enim antecedenter & irresistibiliter ad alteram partem contradictionis obligatam, velle libere, & ex propria determinatione, evidenter repugnat.

Dices denique s. S. Augustinus cap. 11. docet hominem in statu naturae lapsæ non habere libertatem indifferentie circa bonum & malum. Ergo dicendum est per gratiam illam, qua electi ad bene volendum & agendum indigent, intelligere gratiam voluntatis non congruam tantum, sed determinantem, & irresistibiliter applicantem ad volendum & agendum.

Prob. ant. Nam 1. loquens de Adamo innocentie, sic ait: *Posset perseverare si velle: quod ut nollet, de libero descendit arbitrio, quod tunc ita liberum erat, ut bene velle posset & male.* Atqui his verbis S. Doct. opposit liberum arbitrium hominis innocentis libero arbitrio hominis lapsi. Ergo liberum arbitrium hominis lapsi non ita nunc liberum est, ut bene velle possit & male. Ergo liberum non est libertate contrarietatis, juxta S. Doctorem.

2. Si loquitur: *Quid erit autem liberius libero arbitrio, quando non poterit servire peccato, que futura erat & homini, sicut facta est & Angelis sanctis merces meriti?* Nunc autem per peccatum perditum bono merito in his qui liberantur, factum est donum gratiae, qua merces meriti futura erat. Ergo juxta S. Doctorem, impeccabilis, qua beati fruuntur in celo, adeoque cœlestis gloria fuit merces sanctis Angelis, quia nimis, ut jam dixit superius, Angeli sancti steterunt per liberum arbitrium, & ita stando meriti sunt cœlestem gloriam.

Similiter gloria cœlestis fuisse merces Adamo, si stetisset, quia similiter stetisset per liberum arbitrium, & stando gloriam cœlestem meritus esset. At in his qui liberantur, hoc est, in electis, factum est donum gratiae, quod Angelis sanctis fuit, & homini innocentie fuisse merces; hoc est, gloria cœlestis non merces est, sed gratia donum electis, quia nimis non stant per liberum arbitrium: non tamen autem, quia illud perdidissent, & perdendo perdidissent bonum meritum, hoc est, vim merendi, qualem habuerunt Angeli sancti, cum essent in via, & qualem habuit Adamus, cum esset in statu innocentiae.

Resp. ad inf. neg. ant. Ad 1. prob. neg. Quid S. Augustinus verbis laudatis opponat liberum arbitrium hominis innocentis libero arbitrio hominis lapsi: opponit enim illud tantum libero arbitrio Angelorum, & hominum beatorum. Patet ex contextu, ubi sic legitur: *Ut nollet (Adamus), de libero descendit arbitrio, quod tunc ita liberum erat, ut bene velle posset & male. Quid erit autem liberius libero arbitrio, quando non poterit servire peccato? .... Potuit non peccare primus homo, potuit non mori, potuit bonum non deferere ... Prima libertas voluntatis erat, posse non peccare: novissima erit multo maior, non posse peccare. Prima immortalitas erat, posse non mori: novissima erit multo maior, non posse mori. Prima erat perseverantia potestas, bonum posse non deferre: novissima erit felicitas perseverantiae, bonum non posse deferre.* Vides S. Doctorem statum innocentiae non hominum lapsorum, sed beatorum statui opponere.

Ad 2. prob. Resp. S. Doctorem non aliud velle, quam perseverantiam finalem fuisse meritoriam in bonis Angelis, & quod fuisse similiter meritoria in Adamo, si perseverasset in statu innocentiae. Ratio est, quia perseverare vel non perseverare usque in finem

Disputatio III. Articulus I.

43

finem, fuit in potestate bonorum Angelorum: unde cum re ipsa finaliter steterint, steterunt per liberum arbitrium, hoc est, steterunt, quia voluerunt. Similiter in potestate Adami fuit, ulla in finem perseverare vel non perseverare in statu innocentiae, hoc est, perseverare vel non perseverare in statu innocentiae, donec ad coelestem beatitudinem seu intuitivam Dei visionem assumeretur; unde si re ipsa steterit ulla in finem, per liberum arbitrium, seu quia voluerit stetisse, adeoque meritorum stetisse.

In electis est contra, juxta S. Doctorem, perseverantia finalis non est meritoria, quia non est in illis libera. Ratio est, quia perseverare vel non perseverare ulla in finem in statu iustitiae non est in eorum potestate; perseverant enim ulla in finem in statu iustitiae, quia moriuntur eo tempore, quo iusti inveniuntur. At mori vel non mori eo tempore, quo iusti inveniuntur, vel, si vis, mori eo tempore quo iusti inveniuntur, potius quam alio quo invenirentur iusti, non est in eorum potestate, sed in potestate solus Dei, cuius est unicuique hominum vita terminum praescribere: unde moriuntur eo tempore quo inveniuntur iusti, non quia ipsi volunt & eligunt eo tempore mori, sed quia Deus misericorditer vult illis procurare, & illis procurat, ut moriuntur eo tempore; atque ita finaliter perseverant, non quia volunt, sed quia Deus vult, & donat illis finalem perseverantiam: non igitur per liberum arbitrium, adeoque nec meritorum perseverant finaliter. Per peccatum igitur primi parentis perdiderunt bonum meritum perseverantia finalis, quia per peccatum primi parentis perdiderunt potestatem finaliter perseverandi vel non perseverandi pro arbitrio. Hinc quod in Angelis bonis merces fuit etiam relata ad finalem perseverantiam, nempe gloria coelestis, relata quoque ad perseverantiam finalem est purum gratia donum in electis. Ratio disparitatis est, quia in Angelis bonis perseverantia finalis fuit meritorum. Merito autem correspondet merces; & quod merito retribuitur, retribuitur ut merces. At in electis perseverantia finalis est purum gratia donum. Dono autem gratiae quod redditur, non potest esse, nisi gratiae donum.

D I S P U T A T I O III.

De gratia efficaci.

A R T I C U L U S I.

Exponitur doctrina Jansenii circa Gratiam efficacem.

1. **A**perit se convertitur: ita ut omnis gratia medicinalis sit gratia efficax, & omnis gratia efficax sit gratia medicinalis. Patet ex libro 2. de gratia Christi Salv. cap. 4. ubi asserit Jansenius gratia medicinalis adiutorium tale esse, ut faciat annuntem, & influere, & velle voluntatem: hoc ipso quo datur, simul usum eius & influxum potestatis dari; quia est hoc ipsum quod suam efficaciam facit influere facultatem, nec facultatis ipsius libero arbitratu subjacet, sed invictè facit ut hoc vel istud arbitrium arbitretur & velit: ipsum bene velle fastidientis & agrotaque voluntati tribuere: invictissime facere ut velit voluntas, & a voluntate non deseratur.

2. Jansenius gratiam medicinalis adaequare constituit in coelesti suavitate, seu delectatione, qua bonum voluntatis suaviter placet. Patet ex libro 4. de gratia Christi, cap. 1. ubi ait, ex omnibus S. Augustini operibus perspicue videri, gratiam istam Christi Salvatoris medicinalem, quam efficacem Schola vocat, non aliud esse, quam coelestem quandam atque ineffabilem suavitatem; seu spiritalem delectationem, qua voluntas preventur & flectitur ad volendum faciendumque quicquid eam Deus velle & facere constituerit. Unde juxta Jansenium, prater hanc

suavitatem, seu delectationem, non est alia vera Christi gratia.

3. Coelestem hanc delectationem, in qua sola gratiam medicinalem confidere vult Jansenius, in actibus vitaibus & indelibetis complacentia & desiderii constituit. Patet ex eodem libro, cap. 11. ubi sic loquitur: *Dicimus igitur delectationem istam seu suavitatem, in Augustino celebrem, esse partim prius illum & indelibetum affectum anima, qui aeternalis complacentia est, partim etiam & crebro secundum, qui desiderium indelibetum dicitur, quibus anima ita suaviter ac delectabiliter in bonum appetendum raptur, ut voluntas ei aetate libero consentiat, ac bonum diligat, tanto vehementius, quanto fortius illis actibus raptur.*

4. Docet Jansenius voluntatem non posse amplius quidquam velle sine prævia delectatione. Patet ex eodem lib. cap. 7. ubi ait: *Voluntas sine delectatione velle aut moveri .... nullo pacto potest, quod sane respectu cuiuslibet operationis locum habet.* Superius dixerat: *Ex quo consequenter fit, ut si illa debet (delectatio coelestis,) voluntas veluti torpens ac mortua, nihil omnino boni amplecti possit: quemadmodum etiam est contrario nihil in carnalibus diligendo prosequi potest, nisi quod eam ante delectaverit.*

5. Docet insuper, voluntatem bonum velle non posse, nisi delectatio coelestis major & intensior sit terrena delectatione; nec vicissim posse velle malum, nisi delectatio terrena major sit & intensior coelesti delectatione. Patet ex eodem lib. c. 6. *Ex his, inquit, jam perspicue intelligitur, tanto per se esse necessariam istam delectationis divinae gratiam, quando cum terrenarum rerum tentationibus ac delectationibus dimicamus, ut nisi major fuerit, quam terrena, qua nostra affectus detinetur, fieri non possit, quin propria voluntatis infirmitate vincamur.* Major enim delectatio nunquam sane delectatione minore superabitur, sed eam sequetur animus, qua magis eum affiendo suavitate detinuerit.

6. Docet Jansenius, voluntatem sive bonum sive malum, quod amplius eam delectat, necessariò velle, adeoque ad malum ab intensiore delectatione terrena, & ad bonum ab intensiore delectatione coelesti determinari & necessitari. Patet ex eodem lib. cap. 9. *Ille conflictus delectationum, inquit, qui spiri non potest, nisi altera alteram delectando superaverit, & eo tantum anima pondus vergat.* Quod enim amplius delectat, secundum id operemur necessitate est: *Vigente enim (hoc est, prædominante) delectatione carni, impossibile est, ut virtutis ac honestatis consideratio prævaleat.* Juxta Jansenium, prædominante terrena delectatione, voluntatem velle bonum impossibile est. Quare? Certè quia juxta eundem, voluntas per prædominantem terrenam delectationem antecedenter & irresistibiliter determinatur, adeoque necessitatur ad volendum malum, iuxta illud Augustini, interprete Jansenio: *Quod amplius nos delectat indelibet, secundum id velimus & operemur necesse est.* Superius c. 7. dixerat Jansenius: *Delectationem omnis operationis secutæ mensuram statuit (Augustinus) succinctissime, clarissime, absolutissimeque pronuncians: Quod amplius nos delectat, secundum id operemur necesse est nimis quia id quod amplius nos delectat, etiam amplius velimus ac diligamus necesse est: tanto enim quidque vehementius volumnus, quanto delectamur ardentius: quod autem magis volumnus ac diligimus, secundum id operemur necesse est.* Unde quoadmodum hic dicit necesse esse, ut secundum id operemur, quod amplius nos delectat; ita paucis interjectis, in eodem loco adiicit necesse esse, ut id operemur atque sedemur, quod amplius dilexerimus, quia videlicet naturali ordine, ex delectatione dilectio, ex dilectione operatio consequitur.

7. Docet Jansenius voluntatem, quamvis ad malum a prævalente terrena delectatione, & ad bonum a prævalente delectatione coelesti necessitetur, esse nihilominus liberam libertate arbitrii; immo circa